

B

x

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806179086

KODEKS KOLEJOWY

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 8 lipca 1929 r.

o stosunku służbowym pracowników
przedsiębiorstwa — „Polskie Koleje
Państwowe“

obowiązujące od 1 września 1929 r.

z komentarzem

Law. 8465

BL. SEMIN. PRAWN. U. J.

nrw:

8465

złak:

XII 434

KRAKÓW

z:

ti:

egz:

M 4340

WYDZIAŁ	CZA
UNIWERSYTET	30
	03/01/12552
	XIV-1929-1441

2048

NAKŁADEM AUTORA.
 ODBITO W DRUKARNI »CZASU« POD ZARZĄDEM Ł. WÓJCIKA.

PRZEDMOWA.

Nowa pragmatyka kolejowa długo oczekiwana przez szerokie sfery kolejarzy, ogłoszona we formie w „Dzienniku Ustaw“ Nr. 57 z dnia 6 sierpnia 1929, obowiązuje od 1-go września 1929 na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej.

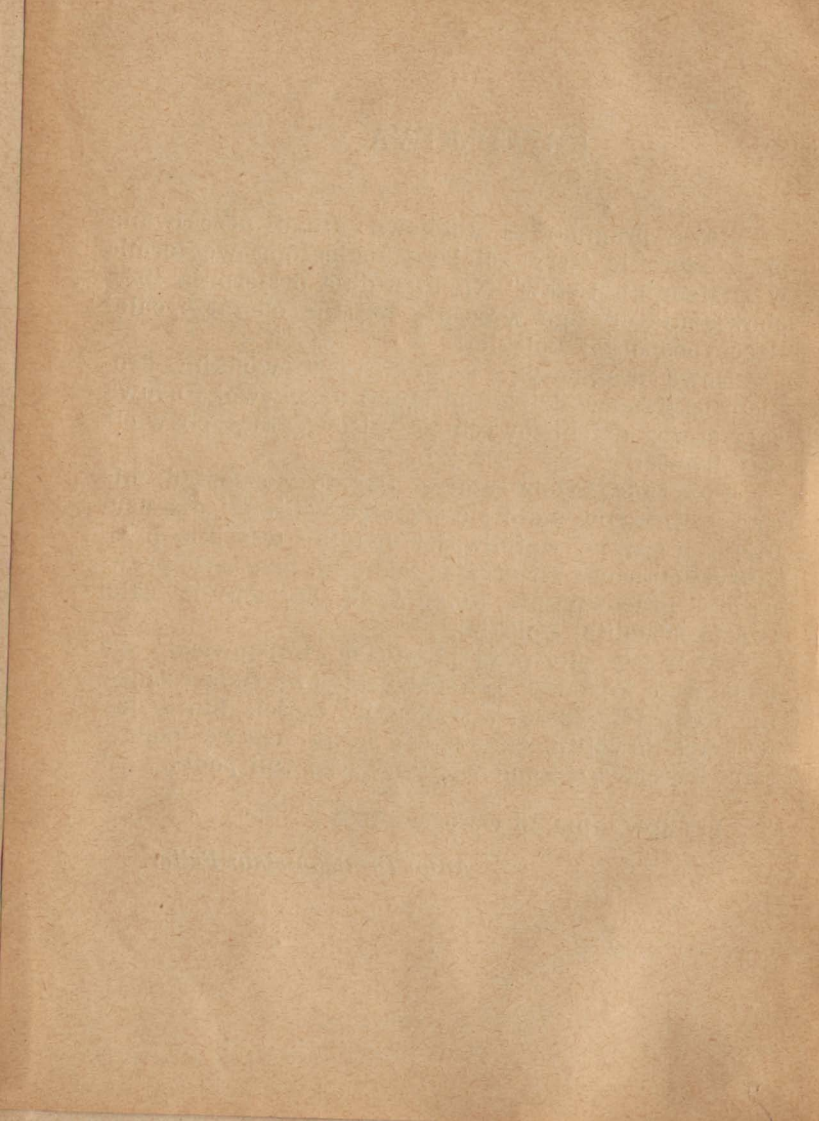
Nowa pragmatyka kolejowa jest wielkim krokiem naprzód w dziele unifikacji ustawowej i usuwa cały szereg dzielnicowych przepisów, dających wiele wątpliwości.

Pożądaną byłoby rzeczą, aby to Rozporządzenie Rady Ministrów stało się wkrótce ustawą i dla usunięcia wszelkiej wątpliwości uchyliło wszelkie przepisy dzielnicowe stwarzając jednolitą podstawę prawną dla pracowników kolejowych na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej.

W części pierwszej „Kodeksu Kolejowego“ zamieszczam komentarz i tekst ustawowy Rozporządzenia Rady Ministrów, a w drugiej części, która jest w przygotowaniu, zamieszczę nową ustawę emerytalną kolejową z komentarzem i wzorami podań.

Kraków, dnia 16 września 1929 r.

Adw. Dr Bronisław Feller.

KOMENTARZ.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lipca 1929 r. o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“, ogłoszone w „Dzienniku Ustaw“ Nr. 57 poz. 447 z dnia 6 sierpnia 1929 na podstawie art. 26 i 27 Rozporządzenia z dnia 24 września 1928 o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 568) — obowiązuje **na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 1 września 1929.**

Rozporządzenie dzieli pracowników kolejowych na 3 kategorie:

- 1) pracowników etatowych (§ 1. p. 1), którymi są w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tj. 1 września 1929, pełniący służbę na P. K. P. i zajmujący stanowisko etatowe (etatowi, dekreтови, urzędnicy). Dotychczasowych pracowników zajmujących takie stanowiska etatowe, których w przyszłości nie będzie się obsadzać pracownikami etatowymi zalicza się w poczet pracowników etatowych tylko co do ich osoby (ad personam § 133);
- 2) kandydatów na pracowników etatowych, zwanych „kandydatami“ (§ 1. p. 2), przyczem tych z pracowników nietatowych, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego Rozporządzenia tj. 1 września 1929 pełnią służbę na stanowiskach etatowych i posiadają wymagany na

dane stanowisko egzamin ścisły, uważa się za kandydatów (§ 134 p. 2), do kategorii kandydatów wchodzi też dotychczasowi kandydaci referendarscy (na geometrę, techniczni) i kandydaci kolejowi, posiadający warunki poprzednio określone (§ 134. p. 3.);

- 3) pracowników nieetatowych (§ 1. p. 3.), którymi są dotychczasowi pracownicy stali, dzień nie płatni, jeśli posiadają obywatelstwo polskie (§ 134. p. 1.)

U pracowników etatowych, kandydatów i nieetatowych wlicza się do 10-letniego, względnie 15-letniego okresu czas nieprzerwanej służby na polskich kolejach państwowych, odbytej przed zaliczeniem w poczet pracowników nieetatowych, stałych dzień nie płatnych, w poczet kandydatów lub w poczet pracowników etatowych (dekretowych urzędników).

Rozstrzygającym terminem dla pracownika etatowego jest chwila **doreczenia** pisma nominacyjnego, w którym ma być wymienione: 1) stanowisko (tytuł służbowy), i 2) stopień uposażenia pracownika, dla kandydata i pracownika nieetatowego dzień **ogłoszenia** w organie urzędowym.

Warunki ogólne dla wszystkich 3 kategorii pracowników są wspólne: 1) obywatelstwo polskie; obywatele Wolnego Miasta Gdańska będą traktowani stosownie do obowiązujących traktatów i umów, 2) zdolność do działań prawnych, 3) nieposzlakowana przeszłość (§ 4.), 4) nieprzekroczony 40 rok życia, 5) zdolność fizyczna wymaga na stanowisko, na które mianuje się (zalicza) pracownika, 6) znajomość języka polskiego w mowie i piśmie, tudzież stopień wykształcenia i rodzaj wiadomości lub praktyki zawodowej, wymaganych w poszczególnych działach służby lub na poszczególne stanowiska, 7) zadośćuczynie-

nie obowiązku czynnej służby wojskowej; warunek ten nie dotyczy osób uznanych definitywnie za niezdatnych do czynnej służby wojskowej. Za zezwoleniem Ministra Komunikacji, dopuszczalne są odstępstwa od warunków, wymienionych w p. 4, 6 i 7.

Ważną zdobyczą społeczną jest przepis, że kobiet nie można zatrudniać przy robotach, które w przepisach o ochronie pracy są dla nich zakazane.

Termin czasu służby liczy się od dnia jej objęcia.

W sprawie listy starszeństwa służbowego pracownik ma prawo w przeciągu **14 dni** po podaniu mu listy starszeństwa do wiadomości wnieść **odwołanie** do władzy wyższej od ustalonego co do jego osoby porządku starszeństwa, przyczem decyzja, od której służy pracownikowi prawo odwołania, winna być doręczona za **pokwitowaniem**.

Obowiązki pracownika są wyczerpująco przedstawione w §§ 18 do 41.

Wedle § 22. p. 3. zwierzchnikowi nie wolno wywierać na podwładnych wpływów dla celów nie mających nic wspólnego ze służbą kolejową.

W sprawach orzeczeń o obowiązku zwrotu szkody jej wysokości w postępowaniu administracyjnem, jeżeli szkoda wynikła **z winy** pracownika, ma prawo tenże wnieść **odwołanie** za pośrednictwem władzy przełożonej (orzekającej) w terminie **miesięcznym** do naczelnej władzy P. K. P. (do Ministra Komunikacji), przyczem termin do odwołania liczy się od dnia następującego po dniu doręczenia orzeczenia.

Nader ważnem prawem pracownika jest to, że ostateczne orzeczenie administracyjne Ministra Komunikacji pracownik może w terminie **miesięcznym** po doręczeniu mu tego orzeczenia zaskarżyć na drodze sądowej przeciw P. K. P., z żądaniem ustalenia, że orzeczenie P. K. P. o zwrot szkody nie istnieje

wogóle lub w stosunku do niego w całości lub w części.

Pracownik ma stanowisko powoda ułatwione, gdyż w procesie obowiązek udowodnienia **istnienia winy i szkody ciąży na P. K. P.**, co narazi niewątpliwie P. K. P. na przegrywanie procesu.

Co do praw pracownika odnośnie do zapłaty uposażenia, to zachodzi różnica pomiędzy etatowym i kandydatem, a nieetatowym.

Etatowy i kandydat mają prawo do pobierania stałego, płatnego miesięcznego **zgóry** uposażenia, zaś nieetatowi do wynagrodzenia dziennego, zależnie od ilości dni dokonanej pracy, płatnego zasadniczo miesięcznie **zdolu**.

Zajęcie administracyjne, tudzież zapowiedzenie i zajęcie sądowe uposażenia lub wynagrodzenia pracownika może obejmować najwyżej **jedną piątą** część sumy uposażenia lub wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Alimenty mają pierwszeństwo i mogą obejmować najwyżej **dwie piąte** części uposażenia lub wynagrodzenia, przy czem pozostałe **trzy piąte części są wolne** od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Po alimentach, a przed innemi zajęciami sądowemi idą należności P. K. P. z tytułu zwrotu szkody na podstawie prawomocnych orzeczeń administracyjnych.

W razie zbiegu zapowiedzeń i zajęć za alimenty i za inne należności lub długi, dzieli się jedną piątą uposażenia lub wynagrodzenia pracownika pomiędzy alimenty, jak i inne należności lub długi, dalsza zaś jedna piąta pozostaje **wyłącznie** na zaspokojenie samych alimentów, o ileby pierwsza piąta przy zbiegu innych wierzytelności nie wystarczała.

Wolne od zapowiedzeń i zajęć sądowych, oraz potrąceń administracyjnych są: 1) należności za podróże służbowe i przeniesienia, oraz wogóle należności uboczne lub dodatki, przedstawiające zwrot wydatków poniesionych w służbie, 2) nagrody pieniężne, 3) zasiłki na opłaty szkolne i 4) zapomogi.

Co do urlopów Rozporządzenie rozróżnia: a) pracowników umysłowo pracujących i b) innych pracowników.

Wymiary urlopów podaje § 53, przyczem wymiar urlopów przysługujących pracownikom umysłowym mogą otrzymać pracownicy pełniący inną służbę, jeśli ona wyczerpuje szczególny system nerwowy.

Zaznaczyć muszę, że urlopy są krótsze od ustawowych, albowiem pracownicy umysłowi mają urlopy od 14 do 35 dni, a inni pracownicy od 8 do 15 dni.

Stosunek służbowy pracownika powołanego do służby wojskowej, na ćwiczenia, albo wskutek mobilizacji, lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, **trwa dalej przez czas służby wojskowej.**

Okres służby wojskowej **wlicza się** do czasu służby na P. K. P.

W części piątej: o odpowiedzialności służbowej pracowników Rozporządzenie dzieli naruszenia obowiązków służbowych na występki i wykroczenia. Jako występki służbowy określa każde przewinienie pracownika pochodzące ze złego zamiaru, chęci zysku lub naruszające dyscyplinę służbową, oraz takie przewinienie pochodzące z niedbalstwa, które zagraża bezpieczeństwu ruchu, naraża istotnie, lub może narazić na znacznieszą szkodę własność lub interes P. K. P., ich pracowników lub osób korzystających z usług kolei, przyczem występkami służbowymi są również naruszenia obowiązków nieposiadające powyższych cech, jeżeli pracownik popełni je **kilkakrotnie.**

Rozporządzenie ogólnikowo określa wszystkie inne przewinienia jako wykroczenia służbowe. Definicji zatem wykroczenia nie podaje, wylicza tylko przykładowo występki służbowe, jednakowoż nie w sposób wyczerpujący.

Co do kary to tu występuje zasadnicza różnica, gdyż za wykroczenia służbowe nakłada się kary porządkowe, zaś za występki kary dyscyplinarne.

Przy orzecznictwie w sprawach dyscyplinarnych są tylko dwie instancje, chociaż Rozporządzenie w §71 wylicza: a) komisje dyscyplinarne przy okręgowych Dyrekcjach Koleji Państwowych, b) wyższa komisja dyscyplinarna przy naczelnej władzy P. K. P. (Ministrze Komunikacji) i c) najwyższa komisja dyscyplinarna przy Prezesie Rady Ministrów. Trzecia bowiem instancja ma zastosowanie tylko w sprawach dyscyplinarnych Dyrektorów i Wicedyrektorów Koleji Państwowych, oraz kierowników urzędów podległych bezpośrednio Ministrowi Komunikacji, dla których jest drugą instancją, albowiem Wyższa Komisja Dyscyplinarna jest pierwszą instancją.

Są zatem we wszelkich sprawach dyscyplinarnych tylko **dwie instancje**.

Skład Komisji dyscyplinarnej i tok czynności omawiają przepisy §§ 71 do 111.

Minister Komunikacji ogłasza w ciągu grudnia każdego roku w wydanym przez siebie Dzienniku Urzędowym skład Komisji dyscyplinarnej przy wszystkich okręgowych Dyrekcjach Koleji Państwowych, jak również skład Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Przewodniczący, jego zastępcy i inni członkowie Komisji dyscyplinarnej są przy wykonywaniu swoich mandatów **niezawisli**.

Pracownikowi pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej wolno przybrać sobie **obrońcę** z pośród pracowników P. K. P., zatrudnionych stale w okręgu właściwej okręgowej Dyrekcji Koleji Państwowych.

Na prośbę obwinionego ustanawia Dyrektor Koleji Państwowych **obrońcę z urzędu** z pośród pracowników okręgowej Dyrekcji Koleji Państwowych. obrońcy nie wolno przyjmować od obwinionego wynagrodzenia za obronę.

Z każdej czynności w toku dochodzenia sporządza się protokoły. Obwinionemu należy dać możność zarówno w czasie dochodzenia, jak i po jego ukończeniu, wypowiedzenia się co do wszystkich punktów obwinienia.

Co najmniej na **7 dni** przed rozprawą dyscyplinarną przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej zwoła oskarżonego i przesyła mu odpis aktu oskarżenia, oraz listę, zawierającą pełny skład Komisji Dyscyplinarnej.

Po otrzymaniu wezwania do rozprawy dyscyplinarnej oskarżony może w ciągu **3 dni** zawiadomić przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej o wybranym obrońcy wraz z oświadczeniem tegoż, że obronę przyjmuje, lub prosić Dyrektora Koleji Państwowych o ustanowienie obrońcy z urzędu.

Oskarżony lub obrońca ma prawo w ciągu 3 dni po otrzymaniu wezwania do rozprawy żądać wyłączenia członków kompletu orzekającego wykazując przyczyny wyłączenia z powodu braku bezstronności odnośnych członków. O wyłączeniu rozstrzyga **bezapelacyjnie** przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej. O wyłączeniu przewodniczącego decyduje również bezapelacyjnie Dyrektor Koleji Państwowych.

Rozprawa dyscyplinarna nie jest jawna.

Oskarżonemu lub jego obrońcy służy zawsze **ostatnie słowo** przed zamknięciem rozprawy.

Ważne są dwie tezy ustawowe: jedna, że Komisja dyscyplinarna winna się oprzeć tylko na tych faktach, okolicznościach i dowodach, które ustalono na rozprawie dyscyplinarnej i na ich podstawie wydać orzeczenie według swego przekonania, druga, że Komisja Dyscyplinarna, będąc powołaną do sądzenia sprawy ze stanowiska **przepisów służbowych**, nie jest przy wydawaniu swego orzeczenia związana treścią wyroku sądowego.

Wedle tej drugiej tezy może Sąd uwolnić oskarżonego a Komisja Dyscyplinarna zasądzić, lub też odwrotnie.

Teza ta jest liberalną nowością, gdyż w postępowaniach dyscyplinarnych innych dykasteryj Komisja Dyscyplinarna jest wyrokiem zasądzającym Sądu związaną i nie może oskarżonego uwolnić w postępowaniu dyscyplinarnem w razie zasądzenia tegoż przez Sąd. Jest to zatem nader pożądana nowość prawnicza, która może stać się wzorem dla innych procedur dyscyplinarnych.

Orzeczenie winno być przesłane oskarżonemu na piśmie w ciągu **8 dni** po ogłoszeniu orzeczenia.

Od orzeczenia dyscyplinarnego mogą się odwołać tak rzecznik dyscyplinarny (a więc prokurator), który musi zasięgnąć decyzji Dyrektora Kolei Państwowych, jak i ukarany (obrońca) do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej z powodu orzeczenia o winie i karze, lub z powodu niezastosowania przepisanych formalności postępowania dyscyplinarnego, przyczem odwołanie **odracza** wykonanie orzeczenia.

Odwołanie należy wniesić w ciągu **14 dni** po dniu doręczenia na ręce przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej.

W razie uchybienia terminu dozwoloną jest restrykcja tj. przywrócenie terminu, jednakowoż pracownik musi udowodnić, że uchybienie terminu nastąpiło **bez jego winy** z powodu przeszkód **nie do przewyciężenia**. O przywróceniu terminu rozstrzyga ostatecznie przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej.

Wyższa Komisja Dyscyplinarna zasadniczo rozstrzyga odwołanie bez udziału stron, może jednakowoż dla wyjaśnienia sprawy zarządzić wezwanie na rozprawę odwoławczą oskarżonego, świadków i biegłych. Ma bardzo szerokie prerogatywy, gdyż może albo: a) odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne, opóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawnioną, albo b) zarządzić uzupełnienie odchodzenia, albo c) wydać nowe orzeczenie zatwierdzając orzeczenie pierwszej instancji lub zmieniając je co do oceny winy i wymiaru kary.

W razie odwołania wniesionego li tylko przez ukaranego, gdy rzecznik dyscyplinarny odwołania nie wnosił, wówczas Wyższa Komisja Dyscyplinarna **nie ma prawa** zmiany orzeczenia na niekorzyść ukaranego.

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego może nastąpić nawet po wykonaniu kary, jednakowoż muszą być przedstawione **nowe okoliczności lub dowody** nieznane w poprzednim postępowaniu, które mogą wpłynąć na zmianę oceny winy, lub wymiar kary.

Doniosłym jest przepis, że prawo żądania wznowienia postępowania dyscyplinarnego przechodzi na żonę i dzieci zmarłego pracownika (§ 106 p. 2).

Wznowienie należy wniesć do Komisji Dyscyplinarnej, która wydała orzeczenie. Komisja Dyscyplinarna orzeka o dopuszczalności wznowienia bez udziału stron. Przeciw orzeczeniu Komisji Dyscyplinarnej można wniesć **zażalenie** w ciągu **14 dni** po doręczeniu orzeczenia do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej. Orzeczenie Wyższej Komisji Dyscyplinarnej jest ostateczne.

Ważne są wszelkie doręczenia w postępowaniu dyscyplinarnym tylko wtedy, jeżeli uskutecznilo je do rąk własnych pracownika lub obrońcy.

Przedawnienie występów i wykroczeń służbowych następuje, jeżeli w przeciągu **10 lat** od chwili popełnienia ich nie wdrożono przeciw pracownikowi formalnego postępowania dyscyplinarnego, lub jeżeli władza nie nałożyła kary dyscyplinarnej lub porządkowej. Natomiast przedawnienie występów służbowych, zawierających znamiona przestępstw karnych, nie może nastąpić wcześniej, niż przedawnienie przestępstw karno-sądowych.

Po zawieszeniu pracownika w służbie winno być rozpoczęte dochodzenie dla wyjaśnienia sprawy najpóźniej **czternastego dnia**.

Rozwiązanie stosunku służbowego następuje w razie: 1) dobrowolnego wystąpienia, 2) zwolnienia ze służby, 3) wydalenia ze służby i 4) śmierci.

Na żądanie pracownika wydaje władza przełożona zaświadczenie, stwierdzające czas i rodzaj odbytej służby, oraz na życzenie ocenę zachowania się w służbie i przyczynę rozwiązania stosunku służbowego.

W razie dobrowolnego wystąpienia ze służby pracownik i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

Zwolnienie ze służby winno nastąpić w razie: 1) stwierdzenia braku obywatelstwa polskiego; obywatele Wolnego Miasta Gdańska stanowią wyjątek stosownie do obowiązujących traktatów i umów, 2) stwierdzenia przez lekarza kolejowego fizycznej lub umysłowej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, 3) długotrwałej choroby, 4) zapadnięcia prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego, opiewającego na zwolnienie ze służby.

Władza **może** zwolnić pracownika ze służby w razie: 1) ukończenia 60 roku życia i osiągnięcia wysługi emerytalnej, dającej prawo do zaopatrzenia emerytalnego, 2) ukończenia 55 roku życia i osiągnięcia wysługi emerytalnej stanowiącej podstawę pełnego zaopatrzenia emerytalnego, 3) **dwukrotnej**, co najmniej w odstępie jednego roku bezpośrednio po sobie następującej **niedostatecznej** kwalifikacji służbowej. Pracownik, który ukończył 60 lat, lub który ukończył 55 lat i osiągnął wysługę emerytalną stanowiącą podstawę pełnego zaopatrzenia emerytalnego, **ma prawo** domagać się bezzwłocznego zwolnienia ze służby.

Groźnym dla pracownika jest przepis § 124 opiewający, że władza rozwiązuje stosunek służbowy z pracownikiem, jeżeli nieobecność tegoż na służbie wskutek choroby, licząc łącznie z urlopem dla poratowania zdrowia, trwa **rok** u pracowników etatowych lub u kandydatów, **zaś 39 tygodni** u nieetatowych. Minister Komunikacji może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie zezwolić na wyjątki od powyższego postanowienia.

Ani pragmatyka austriacka kolejowa, ani pragmatyka niemiecka kolejowa nie znają przepisu ustawowego, który wzięty jest z rosyjskiej pragmatyki kolejowej, a który dla charakterystyki przytaczam.

Jestto § 125. p. 1.: „W ciągu 15 lat od dnia objęcia służby przez pracownika nieetatowego, po zaliczeniu go w poczet pracowników nieetatowych, w ciągu zaś 10 lat od dnia objęcia służby przez pracownika etatowego, po zamianowaniu go na stanowisko, jak również przez kandydata, po zaliczeniu go w poczet kandydatów — władza, która mianowała lub zaliczyła pracownika, ma prawo, według swego uznania i bez podania przyczyn, rozwiązać z nim stosunek służbowy za 3 miesięcznem wypowiedzeniem“.

Otóż przepis ten w tem brzmieniu jest zupełnem zaprzeczeniem praw przyznanych pracownikowi w pragmatyce obecnej, a pracownik przez 10, względnie 15 lat może żyć w ciągłym strachu, że go **bez podania przyczyn** i według uznania władzy — wydalą.

Sądzę, że przepis § 125 należy w ustawie zupełnie uchylić, a w miejsce tegoż wstawić inny zgodny z linią ustawową całej obecnej pragmatyki kolejowej.

Niejasnym jest przepis § 126 p. 1., gdyż postanawia, że w razie reorganizacji P. K. P., tudzież w przypadkach, gdy zajdą okoliczności nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnianie pracownika, naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) ma prawo przenieść w stan nieczynny każdego pracownika, o ile nie można zastosować postanowień § 125.

Co należy rozumieć przez reorganizację i w jaki sposób winna nastąpić, czy w ustawowy, czy administracyjny i co należy rozumieć przez dobro służby, tego Rozporządzenie nie wypaśnia. Ogólnikami ustawa, nawet Rozporządzenie szafować nie może. Dobro służby jest pięknem, idealnem wyrażeniem, ale nie pojęciem prawnem. W pragmatyce kolejowej, jak

zresztą w każdej ustawie, winny być tylko wyrażenia i pojęcia prawne, ściśle, jasne, których ogólnikami zastąpić nie można.

Trudno pojąć, dlaczego wstawiono przepis § 130, wedle którego pracownika zwolnionego w każdej chwili można na nowo powołać do służby, a jeżeli taki stan płynny co do pracownika się wprowadza, to dlaczego w punkcie 2 tegoż przepisu nie zalicza się okresu między rozwiązaniem stosunku służbowego a ponownem zawiązaniem tego stosunku — do służby, z chwilą, gdy pracownika bez winy z jego strony zwolniono bez podania przyczyn.

Cały przepis § 130 winien być również uchylony, a w miejsce tegoż należy wstawić inny.

Śmierć pracownika etatowego, lub kandydata wstrzymuje wypłatę jego uposażenia z pierwszym dniem miesiąca, następującego po zgonie, — pracownika nieetatowego wstrzymuje wypłatę jego wynagrodzenia **z dniem** śmierci.

Pośmiertne w wysokości 3 miesięcznego ostatniego uposażenia, lub wynagrodzenia, na pokrycie kosztów pogrzebu otrzymuje rodzina (żona i dzieci), pozostająca na utrzymaniu pracownika do jego śmierci, jeżeli zaś pracownik nie miał rodziny (żony i dzieci) na swoim utrzymaniu, to osobie ponoszącej kosztą pogrzebu zwraca się udowodnione wydatki pogrzebowe, jednakowoż w wysokości nieprzekraczającej ostatniego 3 miesięcznego uposażenia, lub wynagrodzenia zmarłego.

Rozporządzenie w § 138 postanawia, że ukonstytuowanie się pierwszych Komisji Dyscyplinarnych winno nastąpić w ciągu **90 dni** od dnia wejścia w życie tj. od 1 września 1929.

Wkońcu Rozporządzenie w § 140 p. 2. postanawia, że od dnia 1 września 1929 nie będą stosowane do

pracowników kolejowych „dotychczasowe przepisy, normujące stosunek służbowy tych pracowników“.

Otóż postanowienie tego przepisu narusza niewątpliwie Konstytucję i kardynalne zasady prawa. Rozporządzenie Rady Ministrów nie ma prawa uchylania ustaw, dotąd obowiązujących, jakimi są dotychczasowe pragmatyki kolejowe, **będące ustawami**. Obecnie powstaje chaos prawny, który należy jak najrychlej usunąć w drodze ustawy (Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), która winna w końcowych przepisach zaznaczyć, że uchyla wszystkie dotychczasowe ustawowe pragmatyki kolejowe z oznaczonym dniem, miesiącem i rokiem.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że w razie zaskarżenia decyzji, czy orzeczenia Ministra Komunikacji Sądy, względnie Najwyższy Trybunał Administracyjny, nie mogą wogóle brać pod uwagę niniejszego Rozporządzenia Rady Ministrów, tylko opierać się na ustawach dotychczas obowiązujących, bo w drodze ustawy nieuchylonych, a jak już zaznaczyłem, Rozporządzenie Rady Ministrów nie może uchylać ustaw.

W pragmatyce obecnej brak przepisów co do amnestji, zawieszenia wykonania kary i ulaskawienia.

Jeżeli w § 90 przy wyłączeniu członków Komisji Dyscyplinarnej Rozporządzenie podaje, że należy stosować analogicznie przepisy ustawy o postępowaniu karnem, więc zdaniem mojem, należy wogóle per analogiam stosować przepisy polskiej ustawy o postępowaniu karnem, obowiązującej na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 1 lipca 1929 (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1928 Dz. U. R. P. nr. 33 poz. 314).

Polska ustawa o procedurze karnej zna abolicję (puszczenie w niepamięć), amnestję i ulaskawienie, oraz warunkowe zawieszenie kary.

W art. 368 żąda powyższa ustawa, ażeby sentencja wyroku zawierała w miarę potrzeby orzeczenie co do warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Jeśli do przestępcy można zastosować powyższe ulgi, to tembardziej do karanego dyscyplinarnie, a w warunkach na szczególne uwzględnienie zasługujących, można, zdaniem mojem, zastosować ulaskawienie przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Wedle art. 47. ust. 1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przysługuje Prezydentowi prawo darowania i złagodzenia kary, oraz darowania skutków zasądzenia karno-sądowego w poszczególnych wypadkach. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może aktem łaski ulaskawić przestępcę, to tem bardziej przysługuje to prawo Prezydentowi R. P. odnośnie do dyscyplinarnie ukaranego, a wszelka interpretacja ścieśniająca prawo łaski Prezydenta R. P., jest mylną i sprzeczną z duchem art. 47 ust. 1. Konstytucji R. P., a dotychczasowe wyłączanie kar dyscyplinarnych z aktów łaski, jest, zdaniem mojem, bezpodstawnem ograniczaniem prawa łaski Prezydenta R. P. Oczywiście, że prawo łaski może mieć zastosowanie w wypadkach na szczególne uwzględnienie zasługujących.

Nie widzę żadnej prawnej podstawy, dlaczegoby nie miano pracownikowi nieposzlakowanemu, podczas wieloletniej służby niekaranemu, zawiesić wykonania kary dyscyplinarnej.

Prawo kolejowe jest prawem zupełnie różnem od innych praw, czego najlepszym dowodem jest to, że ma najkrótsze czasokresy ustawowe. Żadna ustawa nie zna czasokresu **5 minut**, a tymczasem prawo kolejowe ma czasokres 5 minut, gdyż na 5 minut przed odjazdem pociągu **gaśnie** prawo żądania biletu kolejowego, również na 5 minut przed odejściem pociągu jest dopuszczalne prawo wymiany kupionych biletów

na bilety wyższej lub niższej klasy, albo na bilety do innej stacji, za wyrównaniem różnicy w cenie.

Z powyższych przykładów wynika, że prawo kolejowe jest prawem *sui generis* (swojego rodzaju). Pragmatyka kolejowa w obecnym Rozporządzeniu niewątpliwie wymagała wiele pracy. Zlanie 3 pragmatyk kolejowych: austriackiej, niemieckiej i rosyjskiej, stworzenie z tego stopu pragmatyki polskiej, jest dziełem trudnem, zasługującym na uznanie. Za wyjątkiem kilku przepisów, wyżej przytoczonych, które winny być uchylone, polska pragmatyka kolejowa jest dobrą, o wielu postępowych przepisach, które mogą być wzorem dla innych pragmatyk, gdyż zapewniają pracownikowi należyłą ochronę, prawa zaś i obowiązki pracownika są jasno określone.

Każda ustawa zdaje swój egzamin dojrzałości w życiu. Życie praktyczne daje najlepsze wskazówki do zmiany tj. do znowelizowania ustawy. Zapewne tak będzie i z niniejszą pragmatyką kolejową. Orzecznictwo ustali właściwą interpretację ustawy, względnie rozporządzenia.

Kolejnictwo polskie stoi wysoko. W stosunkach kolejowych europejskich kolejnictwo polskie ma zaszczytne stanowisko. Niechże ta polska pragmatyka kolejowa stanie się wkrótce ustawą, a po usunięciu kilku usterek, wzorowym polskim kodeksem kolejowym.

Kraków, dnia 6 września 1929.

Adw. Dr Bronisław Feller.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 8 lipca 1929 r.

o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“.

Na podstawie art. 26 i 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 568) zarządza się co następuje:

C z ę ś ć I.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Postanowienia niniejszego rozporządzenia odnoszą się do następujących kategorii pracowników przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe“, nazwanego w dalszym ciągu niniejszego rozporządzenia „P. K. P.“:

- 1) pracowników etatowych,
- 2) kandydatów na pracowników etatowych, zwanych w dalszym ciągu „kandydatami“,
- 3) pracowników nieetatowych.

§ 2. Nadanie charakteru pracownika etatowego następuje z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego, w którym wymienione jest stanowisko (tytuł służbowy) oraz stopień uposażenia pracownika, nadanie zaś charakteru kandydata lub pracownika nieetatowego, z dniem ogłoszenia w organie urzędowym, przeznaczonym do tego rodzaju publikacyj, postanowienia władzy, zaliczającego pracownika w poczet kategorii kandydatów lub pracowników nieetatowych.

§ 3. Ogólne warunki mianowania pracownikiem etatowym lub zaliczenia w poczet kandydatów lub pracowników nieetatowych, są następujące:

1) obywatelstwo polskie; obywatele Wolnego Miasta Gdańska będą traktowani stosownie do obowiązujących traktatów i umów;

2) zdolność do działań prawnych;

3) nieposzlakowana przeszłość (§ 4);

4) nieprzekroczony 40 rok życia, jeśli nie zachodzą przypadki, przewidziane w § 12 ust. 1 p. 2 i 3;

5) zdolność fizyczna, wymagana na stanowisko, na które mianuje się (zalicza) pracownika;

6) znajomość języka polskiego w mowie i piśmie tudzież stopień wykształcenia i rodzaj wiadomości lub praktyki zawodowej, wymaganych w poszczególnych działach służby lub na poszczególne stanowiska;

7) zadośćuczynienie obowiązкови czynnej służby wojskowej; warunek ten nie dotyczy osób uznanych definitywnie za niezdadne do czynnej służby wojskowej.

Za zezwoleniem naczelnej władzy P. K. P. (Ministra Komunikacji) dopuszczalne są odstępstwa od warunków, wymienionych w p. 4, 6 i 7.

§ 4. W myśl § 3 p. 3 nie mogą być mianowane (zaliczane):

1) osoby, skazane wyrokiem sądu karnego, jeśli skazanie pociąga za sobą niezdolność do piastowania urzędu publicznego;

2) osoby, skazane za przestępstwa popełnione z chęci zysku;

3) osoby, wydalone ze służby kolejowej lub innej służby państwowej względnie służby samorządowej.

Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe za przestępstwa, określone w p. 1 i 2, postępowanie upadłościowe lub postępowanie o pozbawienie własnej woli, nie może być w czasie trwania powyższego postępowania mianowaną pracownikiem etatowym lub zaliczoną w poczet kandydatów lub pracowników nieetatowych.

§ 5. Poza ogólnymi warunkami, wymienionymi w §§ 3 i 4, mianowanie lub zaliczenie do jednej z kategorii pracowników, wymienionych w § 1, zależy od odbycia co najmniej jednorocznej służby próbnej.

Nadto warunkiem mianowania na stanowisko etatowe lub zaliczenia w poczet kandydatów jest złożenie egzaminu ścisłego, oraz, jeśli będzie to przewidziane w osobnych przepisach, które wyda Minister Komunikacji, pełnienie czynności, przywiązanych do stanowiska etatowego.

Warunkiem zaliczenia w poczet pracowników nieetatowych jest, prócz odbycia służby próbnej, złożenie egzaminu praktycznego.

Zwolnienie częściowe lub całkowite od egzaminów, jako też od służby próbnej, nastąpić może za osobnem zezwoleniem naczelnej władzy P. K. P. (Ministra Komunikacji).

§ 6. Do pracowników odbywających służbę próbną mają analogiczne zastosowanie §§: 3, 4, 8—11, 13 ust. 2, 15 ust. 2 i 3, 16—41, 43—46 i 65.

Szczegółowe przepisy o stosunku służbowym tych pracowników wyda Minister Komunikacji.

§ 7. Minister Komunikacji wydaje szczegółowe przepisy co do zdolności fizycznej tudzież stopnia wykształcenia i rodzaju wiadomości lub praktyki zawodowej, wymaganych od pracowników przy mianowaniu (zaliczeniu) (§ 3 p. 5 i 6) tudzież określa czas i program służby próbnej i egzaminy, wymagane w poszczególnych działach służby.

§ 8. Pracownik winien objąć służbę w terminie, wyznaczonym przez tę władzę P. K. P., która go mianowała (zaliczyła).

Mianowanie (zaliczenie) unieważnia się, jeżeli pracownik w ciągu czternastu dni po tym terminie nie zgłosił się do służby i nie usprawiedliwił zwłoki.

§ 9. Przy objęciu służby pracownik składa przed władzą służbową (§ 19) przyrzeczenie służbowe według roty, ustalonej w załączniku I do niniejszego rozporządzenia. Złożenie przyrzeczenia stwierdza się podpisami składającego i odbierającego przyrzeczenie.

Odmowa złożenia przyrzeczenia powoduje unieważnienie mianowania (zaliczenia).

§ 10. Niedopuszczalne jest zatrudnienie pracownika w taki sposób, żeby wchodził w stosunek zwierzchnika lub podwładnego do swego małżonka, krewnego wstępnego lub zstępnego z urodzenia lub przysposobienia, bądź też krewnego w linii bocznej do trzeciego stopnia pokrewieństwa, lub powinowatego do drugiego stopnia powinowactwa włącznie.

Pracownicy kasowych i gospodarczych urzędów P. K. P. nie mogą pozostawać w stosunkach rodzinnych, wymienionych w poprzednim ustępie, do osób zatrudnionych w nadzorczych urzędach rachuby i kontroli.

§ 11. Kobiet nie można zatrudniać przy robotach, które w przepisach o ochronie pracy są dla nich zakazane.

§ 12. Czas służby liczy się od dnia jej objęcia. Do czasu służby na P. K. P. zalicza się:

1) nieprzerwaną służbę, spędzoną w charakterze pracownika etatowego, kandydata lub pracownika nieetatowego (§§ 1 i 2);

2) nieprzerwaną służbę w charakterze pracownika kolei państwowych, poprzedzającą służbę wymienioną w p. 1; służbę taką uważa się za nieprzerwaną już wówczas, gdy praca trwa co najmniej osiem miesięcy w roku, a pracownik nie został zwolniony ze służby na własną prośbę lub z własnej winy, przy czem ten miesiąc liczy się w całości, w którym pracownik, licząc także dni usprawiedliwionej nieobecności, zatrudniony jest co najmniej przez dwadzieścia dni;

3) nieprzerwaną państwową służbę cywilną lub zawodową służbę wojskową, poprzedzającą przejście do służby, wymienionej w p. 1 lub 2.

Naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) może w wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, zezwolić na odstąpienie od określonego w ustępie pierwszym warunku nieprzerwalności służby.

Naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) może zaliczyć do czasu służby na P. K. P. w całości lub części również służbę samorządową, jeśli taka

służba daje pracownikowi kwalifikacje pożyteczne dla służby kolejowej.

§ 13. Dla pracowników, objętych niniejszem rozporządzeniem, prowadzi się wykazy stanu służby. Do wykazów tych wpisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące stosunków osobistych pracownika oraz przebiegu jego służby.

Pracownik składa przy pierwszym mianowaniu (zaliczeniu) swej władzy służbowej (§ 19) dokumenty osobiste, stwierdzające dane, wymienione w ust. 1, w dalszym zaś ciągu służby obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o każdej zmianie tych danych, nie wynikającej z zarządzeń P. K. P.

Władza służbowa pracownika przesyła dokumenty, wymienione w poprzednim ustępie, władzy przełożonej (§ 19), która uskutecznia odpowiednie wpisy w wykazach lub sporządza odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca ich właścicielowi.

Pracownikowi służy prawo przeglądania wykazu stanu służby i otrzymania jego odpisu.

Wzór wykazu stanu służby tudzież szczegółły co do jego wypełnienia i prowadzenia określają osobne przepisy, wydane przez Ministra Komunikacji.

§ 14. Dla pracowników etatowych i kandydatów prowadzi się listy starszeństwa służbowego według przepisów, które wyda Minister Komunikacji.

Pracownik może w przeciągu czternastu dni po podaniu mu listy starszeństwa do wiadomości wnieść do władzy wyższej odwołanie (§ 17) od ustalonego co do jego osoby porządku starszeństwa.

§ 15. Dla oceniania kwalifikacyj służbowych pracowników etatowych i kandydatów będą utworzone komisje kwalifikacyjne przy władzach przełożonych.

O pracownikach nieetatowych wydaje opinie ich władza służbowa.

Ustanawia się następujące stopnie oceny kwalifikacyjnej:

dobry, dostateczny i niedostateczny.

Sposób kwalifikowania personelu tudzież skład komisyj kwalifikacyjnych określa przepisy wydane przez Ministra Komunikacji.

O ocenie kwalifikacyjnej zawiadamia się pracownika na piśmie.

§ 16. Doręczenia decyzyj (orzeczeń i zarządzeń) w sprawach, wynikłych z niniejszego rozporządzenia, są ważne i powodują bieg terminów, jeśli uskutecz-niono je do rąk własnych pracownika.

Decyzje, od których służy pracownikowi prawo odwołania (§ 17), doręcza się za pokwitowaniem.

Jeżeli nieznane jest miejsce pobytu pracownika, który nie ustanowił pełnomocnika, lub też gdy pracownik lub jego pełnomocnik odmawia przyjęcia pisma, zawierającego decyzję, wówczas obwieszcza się je przez wywieszenie w widocznym miejscu w urzędzie, do którego personelu pracownik należy. Doręczenie uważa się za dokonane po upływie siedmiu dni od wywieszenia pisma.

Postanowienia niniejszego paragrafu nie odnoszą się do doręczeń w postępowaniu dyscyplinarnem, unormowanych § 110.

§ 17. Jeżeli rozporządzenie niniejsze inaczej nie postanawia, pracownik może od decyzyj (orzeczeń i zarządzeń), w sprawach wynikłych z niniejszego rozporządzenia, wnieść w porządku służbowym (§ 20) odwołanie na piśmie do władzy wyższej, której orzeczenie jest w toku instancji ostateczne.

Odwołanie należy wnieść w terminie czternastodniowym, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej (§§ 37 i 73 ust. 2).

Bieg terminu rozpoczyna się z dniem następującym po dniu doręczenia decyzji. Niedziele i święta ustawowe nie wstrzymują ani rozpoczęcia, ani biegu terminów. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto ustawowe, to za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy dzień powszedni.

Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo, zawierające odwołanie w urzędzie pocztowym lub telegraficznym Rzeczypospolitej.

W razie uchybienia terminu wniesienia odwołania zarówno instancja odwoławcza, jak i władza, od której decyzji odwołanie wniesiono, może przywrócić termin na prośbę pracownika, gdy udowodni on, że uchybienie terminu nastąpiło bez jego winy, z powodu przeszkód nie do przewidzenia.

Prośbę o przywrócenie terminu może pracownik wnieść wraz z odwołaniem w terminie siedmiodniowym od ustania przeszkody. Nieuwzględnienia takiej prośby nie można zaskarżyć.

Odwołanie nie ma mocy odraczającej, jeśli rozporządzenie niniejsze inaczej nie stanowi (§ 101).

C z ę ś ć II.

Obowiązki pracownika.

§ 18. Pracownik obowiązany jest Rzeczypospolitej Polskiej wiernie służyć, przestrzegać ściśle wszelkich ustaw i przepisów państwowych, jako też wszelkich przepisów kolejowych, regulaminów służbowych i instrukcyj, wykonywać czynności połączone z jego sta-

nowiskiem gorliwie, według swej najlepszej wiedzy i woli, strzec interesów P. K. P. i zapobiegać wszystkiemu, co tym interesom szkodę przynieść może, dbać o mienie, stanowiące własność państwową i P. K. P. lub im przez osoby trzecie powierzone, jak również znalezione na terenie kolejowym. Pracownik winien zaniechać wszystkiego, co mogłoby zakłócić należyty bieg pracy na kolejach lub normalny tok urzędowania.

Zachowanie się pracownika w służbie i poza służbą winno odpowiadać zasadom uczciwości i przyzwoitości.

§ 19. Pracownik obowiązany jest do wykonywania poleceń służbowych zwierzchnika(ów).

Zwierzchnikiem jest ten, kogo wedle przepisów organizacyjnych i służbowych lub z mocy osobnego zarządzenia powołano do kierownictwa względnie wydawania poleceń służbowych.

Przez wyrażenie „władza przełożona“, używane w niniejszym rozporządzeniu, rozumieć należy urzędy (organa) P. K. P., podlegające bezpośrednio naczelnej władzy P. K. P. (Ministrowi Komunikacji), zaś w stosunku do kierowników tych urzędów — naczelną władzę P. K. P. (Ministra Komunikacji). Przez wyrażenie „władza służbowa“ rozumieć należy wszystkie urzędy P. K. P. w stosunku do zatrudnionych w nich pracowników. Dla kierowników urzędów władzą służbową jest urząd bezpośrednio wyższy.

§ 20. Sprawy służbowe pracowników rozstrzyga się w porządku służbowym. Z prośbami, przedstawieniami i skargami podwładny winien zwracać się ustnie lub pisemnie do bezpośredniego zwierzchnika, który je rozważy i załatwi, lub gdy załatwienie przekracza

jego zakres działania, przekaże bezzwłocznie władzy właściwej.

Prośby, załatwiane w myśl postanowień niniejszego rozporządzenia i innych przepisów przez władze wyższe, oraz odwołania (§ 17) wnosi się zawsze w drodze piśmiennej.

Skargi przeciw zwierzchnikowi podwładny może wnosić wprost do władzy, której ten zwierzchnik bezpośrednio podlega.

Władze wyższe zawiadamiają pracowników o swych decyzjach na piśmie za pośrednictwem władz służbowych.

Bez zezwolenia władzy przełożonej nie wolno pracownikowi w żadnej formie wytaczać w prasie spraw dotyczących jego stosunku służbowego, a tem bardziej działalności P. K. P.

§ 21. Zwierzchnik czuwa nad należytem wykonywaniem czynności służbowych i odpowiedniem zachowaniem się podwładnych na służbie.

W związku z tem zwierzchnik jest obowiązany wskazywać podwładnym czynności, które ci mają wykonywać, zaopatrywać ich w instrukcje, potrzebne do wykonywania służby, zawiadamiać o dotyczących ich przepisach i zarządzeniach służbowych, dawać potrzebne wskazówki i wyjaśnienia.

Względem podwładnych winien zwierzchnik postępować bezstronnie i uprzejmie, jednak z należyłą stanowczością.

Pozatem winien zwierzchnik zaznajamiać swych zastępców względnie starszych podwładnych z ogólnym biegiem spraw służbowych i dbać o właściwy podział pracy.

Obowiązkiem zwierzchnika jest wydawanie rzetelnej opinii o swoich podwładnych.

W razie naruszenia obowiązków służbowych przez podwładnego zwierzchnik obowiązany jest zbadać dokładnie i bezstronnie sprawę i zastosować względnie spowodować zastosowanie przepisów zawartych w Części V niniejszego rozporządzenia.

§ 22. Zwierzchnikowi nie wolno wdawać się z podwładnymi w interesy pieniężne, ani też domagać się lub przyjmować od nich, bądź dla siebie, bądź dla swej rodziny (domowników), podarunków lub innych świadczeń i korzyści, zaofiarowanych w jakiegokolwiek bądź formie.

Zwierzchnikowi nie wolno, nawet za wynagrodzeniem, używać podwładnego do posług prywatnych, zarówno w czasie wykonywania przezeń służby, jak i w czasie wolnym od służby. Wyjątki od tego są dopuszczalne jedynie za piśmiennem zezwoleniem władzy przełożonej i odpowiednim wynagrodzeniem podwładnego.

Zwierzchnikowi nie wolno wywierać na podwładnych wpływu dla celów nie mających nic wspólnego ze służbą kolejową.

§ 23. Wobec zwierzchnika(ów) i innych pracowników starszych stanowiskiem pracownik winien zachowywać się z należyтым szacunkiem i odpowiednio do wymagań dyscypliny służbowej.

W stosunkach wzajemnych pracownicy obowiązani są zachowywać się uprzejmie i popierać przy spełnianiu zadań służbowych.

§ 24. Pracownik obowiązany jest wykonywać wszystkie czynności połączone z jego stanowiskiem i wypełniać w tym zakresie wszystkie zlecenia służbowe, otrzymane od bezpośredniego i wyższych zwierzchników, jeśli te nie sprzeciwiają się wyraź-

nie obowiązującym przepisom ustawowym lub nie zagrażają jawnie bezpieczeństwu ruchu.

Jeśli odmowa wykonania zlecenia służbowego z powyższych powodów nie okaże się uzasadnioną, pociąga się pracownika do odpowiedzialności służbowej.

O otrzymaniu zlecenia wprost od wyższego zwierzchnika winien pracownik zawiadomić bezpośrednio zwierzchnika.

§ 25. Na zlecenie zwierzchnika, wydane w razie koniecznej potrzeby, uzasadnionej ważnymi względami służbowymi, pracownik obowiązany jest załatwiać również i takie czynności służbowe, które nie odpowiadają wprawdzie obowiązkom przywiązany do zajmowanego przezeń stanowiska, jednakże mieszczą się w jego kwalifikacjach służbowych lub zawodowych.

§ 26. W nagłych wypadkach, zagrażających bezpieczeństwu ruchu, ciąży na każdym pracowniku obowiązek samorzutnego objęcia opuszczonego przez innego pracownika posterunku w znanej mu gałęzi służby.

Poza tem każdy pracownik ma obowiązek współdziałania przy zapobieganiu wszystkiemu, co grozi niebezpieczeństwem dla ruchu, zagraża życiu ludzkiemu, mieniu Państwa lub P. K. P., względnie mieniu osób trzecich P. K. P. powierzonemu. Jeśli to tylko leży w jego mocy, winien przedsięwziąć niezwłocznie wszystkie dostępne środki dla uchylenia niebezpieczeństwa i udzielenia pomocy, oraz zawiadomić właściwe organa P. K. P.

§ 27. O wszelkich zauważonych nadużyciach służbowych innych pracowników P. K. P., bez wzglę-

du na zajmowane przez nich stanowiska, pracownik obowiązany jest donieść bezpośrednio zwierzchnikowi, następnemu zaś z kolei zwierzchnikowi względnie władzy wyższej wtedy, gdy nadużyć tych dopuści się jego bezpośredni zwierzchnik.

§ 28. W stosunku do publiczności, a w szczególności do osób korzystających z usług kolei, pracownik winien postępować bezstronnie i bezinteresownie oraz zachowywać się uprzejmie, lecz stanowczo, nie dopuszczając do naruszenia istniejących przepisów, zaś w razie ich przekroczenia zastosować bezwarunkowo przewidziane dla danego zajścia sposoby postępowania celem pociągnięcia winnych do odpowiedzialności.

Za spełnianie czynności służbowych lub w związku z ich pełnieniem wzbronione jest przyjmowanie lub domaganie się od publiczności, a w szczególności od osób korzystających z usług kolei, podarunków, wynagrodzenia pieniężnego oraz innych korzyści materialnych lub osobistych, zaofiarowanych w jakiegokolwiek formie bądź bezpośrednio, bądź pośrednio pracownikowi lub jego rodzinie (domownikom).

§ 29. Pracownik obowiązany jest zachowywać w tajemnicy sprawy służbowe bez względu na to, w jaki sposób powziął o nich wiadomość, jeśli władze sprawy takie wyraźnie uznały lub oznaczyły jako tajne, oraz gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, względy służbowe albo interes osób korzystających z usług kolei.

Pracownik powinien zachować tajemnicę tę także wobec innych pracowników, z wyjątkiem takich, którym jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo.

Władza przełożona może w poszczególnych przypadkach zwalniać pracowników od obowiązku dochowania tajemnicy służbowej. Zwolnienie następuje w formie piśmiennej.

Pracownikowi nie wolno informować osób niepowołanych nawet o takich sprawach służbowych, które nie mają charakteru spraw tajnych.

§ 30. Pracownik obowiązany jest przestrzegać ustalonych godzin pracy.

W wyjątkowych przypadkach, jeśli wymagają tego względy służbowe, pracownik obowiązany jest na polecenie zwierzchnika pełnić służbę także poza ustalonymi godzinami pracy.

§ 31. Opuszczenie przez pracownika posterunku służbowego lub wydalenie się z lokalu służbowego podczas godzin pracy może nastąpić jedynie za zezwoleniem zwierzchnika.

Samowolne opuszczenie względnie uchylenie się od służby pociąga za sobą odpowiedzialność służbową oraz potrącenie pobieranego uposażenia za czas nieusprawiedliwionej nieobecności.

§ 32. Pracownik obowiązany jest mieszkać w tej miejscowości, w której pełni służbę, wskazać władzy służbowej dokładny swój adres i donosić o każdej jego zmianie.

Władza służbowa może na prośbę pracownika zezwolić na obranie innego miejsca zamieszkania, pod tym jednak warunkiem, że pracownik będzie mógł punktualnie i bez przeszkód czynić zadość wszystkim obowiązkom służbowym.

Władza służbowa może w razie koniecznej potrzeby uzależnić od swego zezwolenia wydalenie się z miejsca zamieszkania pracowników pewnych kate-

goryj, nawet poza godzinami pracy. W nadzwyczajnych i niecierpiących zwłoki okolicznościach ograniczenie takie może zarządzić czasowo także bezpośredni zwierzchnik pracownika.

Pracownik służby wykonawczej, związanej z ruchem pociągów, winien przed każdorazowym opuszczeniem miejsca stałego zamieszkania uwiadomić o tem bezpośredniego zwierzchnika, z równoczesnem podaniem miejscowości chwilowego pobytu i adresu.

§ 33. Stawienie się na służbę w stanie nietrzeźwym lub pełnienie jej w tym stanie pociąga za sobą, prócz odpowiedzialności służbowej, usunięcie pracownika od pełnienia służby, względnie niedopuszczenie go do służby, ze skutkiem przewidzianym w § 31 ust. 2.

Stwierdzenie stanu nietrzeźwości pracownika następuje w formie protokołu, spisane go w obecności lekarza kolejowego lub dwóch świadków.

§ 34. O chorobie, stanowiącej przeszkodę w pełnieniu służby, winien pracownik zawiadomić natychmiast władzę służbową za pośrednictwem bezpośredniego zwierzchnika; w czasie choroby jest pracownik obowiązany na zlecenie władzy służbowej poddawać się badaniu lekarza kolejowego.

Pracownikowi, uznanemu przez lekarza kolejowego za niezdolnego do pełnienia służby z powodu choroby, władza przełożona może zezwolić na pobyt poza stałym miejscem zamieszkania na czas oznaczony przez lekarza kolejowego. Pracownik jest obowiązany wówczas podać dokładny swój adres.

§ 35. Władza właściwa może przenieść pracownika w tej samej lub do innej miejscowości:

- 1) z urzędu, w razie służbowej potrzeby,
- 2) w drodze konkursu,
- 3) na prośbę pracownika,
- 4) za karę, na mocy prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego.

Przeniesienie z urzędu może nastąpić na takie samo, równorzędne lub inne stanowisko, odpowiadające jednak kwalifikacjom służbowym lub zawodowym pracownika, z zachowaniem posiadanego stopnia uposażenia lub wynagrodzenia.

Pracownik, przeniesiony na własną prośbę na stanowisko niższe, otrzymuje stopień uposażenia lub wynagrodzenie przywiązane do tego niższego stanowiska.

W celu umożliwienia przeniesionemu pracownikowi dokonania przeprowadzki do nowej miejscowości zwalnia go dotychczasowa władza służbowa na czas konieczny od pełnienia służby.

§ 36. Minister Komunikacji wydaje przepisy w zakresie umundurowania pracowników, a w szczególności określa, które kategorie pracowników obowiązane są do noszenia pełnego lub częściowego mundur.

§ 37. Pracownika można pociągnąć do odpowiedzialności materialnej za szkodę, wynikłą z jego winy dla P. K. P. z powodu jego czynności służbowych, co nie wyklucza odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej.

Jeśli winę za szkodę, wynikłą dla P. K. P., ponosi kilku pracowników, a wysokość szkody, wyrządzonej przez każdego z nich, nie da się określić, wówczas wszyscy odpowiadają solidarnie.

Orzeczenie o obowiązku zwrotu szkody i jej wysokości w postępowaniu administracyjnem wydaje władza przełożona po przeprowadzeniu dochodzenia.

W dochodzeniach należy przesłuchać pracownika, zbadać świadków, a w razie potrzeby biegłych, bez odbierania od nich przysięgi, oraz sprawdzić inne dowody, w szczególności zaś dowody z ksiąg, akt i dokumentów. Pracownik ma prawo zadawać pytania świadkom i biegłym, uczestniczyć w sprawdzaniu innych dowodów oraz przeglądać i sporządzać odpisy z akt dochodzenia.

Orzeczenie winno być uzasadnione i ma zawierać pouczenie o odwołaniu.

Od orzeczenia może pracownik wnieść odwołanie (§ 17) do naczelnej władzy P. K. P. (Ministra Komunikacji), za pośrednictwem władzy przełożonej (orzekającej), w terminie miesięcznym od dnia następującego po doręczeniu orzeczenia.

Orzeczenie naczelnej władzy P. K. P. (Ministra Komunikacji) jest ostateczne w postępowaniu administracyjnem.

§ 38. Pracownik, którego ostatecznem orzeczeniem administracyjnem zobowiązano do zwrotu szkody, może w terminie miesięcznym po doręczeniu tego orzeczenia wystąpić na drodze sądowej przeciw P. K. P. z powództwem o ustalenie, że roszczenie P. K. P. nie istnieje wogóle lub w stosunku do niego w całości lub w części. W sporze tym obowiązek udowodnienia istnienia winy i szkody ciąży na P. K. P.

Dla tego rodzaju powództw, wnoszonych przez pracowników na terenie Wolnego Miasta Gdańska, posiadających obywatelstwo polskie, właściwe są sądy rzeczowo-właściwe w Toruniu.

Powództwo sądowe nie wstrzymuje wykonania orzeczenia administracyjnego.

§ 39. Pracownik, obrażony podczas pełnienia służby lub w związku z jej pełnieniem, obowiązany jest zawiadomić o tem bezzwłocznie w drodze służbowej władzę przełożoną celem uzyskania zezwolenia na wytoczenie skargi karno-sądowej.

Władza przełożona po zbadaniu sprawy odmówi przy podaniu przyczyn odmowy, lub udzieli zezwolenia na wniesienie skargi w terminie czternastodniowym od dnia wniesienia prośby.

Jeśli pracownika podczas pełnienia służby lub w związku z jej pełnieniem obraził drugi pracownik, funkcjonarjusz państwowy, samorządowy lub osoba wojskowa, obrażony obowiązany jest zawiadomić o tem swą przełożoną władzę, ta zaś winna donieść o tem właściwej władzy obrażającego.

Władza przełożona może nakazać pracownikowi wytoczenie skargi o obrazę czci. W razie zasądzenia winnego w tym wypadku i nieściągalności kosztów sądowych, P. K. P. zwracają skarżącemu rzeczywiste koszty procesu we wszystkich instancjach.

Skargi sądowo-karnej, wytoczonej na podstawie zezwolenia lub nakazu władzy, nie wolno pracownikowi wycofać lub umorzyć bez jej zezwolenia.

Niestosowanie się pracownika do przepisów, zawartych w poprzednich ustępach, pociąga za sobą odpowiedzialność służbową.

§ 40. Pracownikowi nie wolno przyjmować takich ubocznych posad, ani też oddawać się takim zajęciom, których wykonywanie stałoby w sprzeczności z jego obowiązkami służbowymi, względnie z jego stanowiskiem, przeszkadzałoby mu w należytem wykonywa-

niu czynności służbowych lub mogłoby wywołać uzasadnione podejrzenie o stronnictwo.

Pracownik jest obowiązany donosić w drodze służbowej władzy przełożonej o każdym zajęciu ubocznym, przynosząc mu jakiekolwiek korzyści materialne i zaniechać takich zajęć, których pełnienie uznaje władza przełożona za niewskazane w myśl postanowień ust. 1.

Zgłoszeniu nie podlegają: zarządzanie nieruchomością własną, lub cudzą na podstawie ustawy, tudzież praca naukowa, literacka oraz artystyczna w ścisłym znaczeniu.

W następujących przypadkach winien pracownik uzyskać uprzednie zezwolenie władzy przełożonej:

- a) w razie zamiaru wstąpienia do grona założycieli lub też do zarządu i rad nadzorczych spółek na zys obliczonych;
- b) w razie zamiaru założenia lub nabycia przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego.

Pracownikowi nie wolno ani bezpośrednio, ani za pośrednictwem osób trzecich:

- 1) ubiegać się o koncesję na budowę kolei lub na prowadzenie przedsiębiorstwa kolejowego;
- 2) podejmować się robót budowlanych lub dostaw dla P. K. P., jak również być właścicielem lub zarządcą jakiegokolwiek przedsiębiorstwa na kolejach;
- 3) oddawać się zajęciom w biurach przewozowo-reklamacyjnych.

Niedozwolone jest publiczne pełnienie zajęć ubocznych z odznakami służbowymi.

§ 41. Bez zezwolenia władzy przełożonej nie wolno pracownikowi występować w charakterze biegłego sądowego w sprawach pozostających w bezpośrednim

związku z jego czynnościami służbowymi. Postanowienie to nie odnosi się do przypadku, gdy sąd zażąda opinii pracownika jako biegłego.

C z ę ś ć III.

Prawa pracowników.

§ 42. Pracownik etatowy i kandydat mają prawo do uposażenia stałego, płatnego miesięcznie zgóry; pracownik nieetatowy ma prawo do wynagrodzenia dziennego, zależnie od ilości dni dokonanej pracy, płatnego zasadniczo miesięcznie zdołu.

Do czasu wydania norm uposażenia (wynagrodzenia) pracowników (art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r.) Minister Komunikacji władny będzie ustalać uprawnienia pracowników do otrzymywania specjalnych dodatków, uzasadnionych szczególnymi właściwościami służby, do należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia, do otrzymywania odzieży służbowej po cenach ulgowych, zaliczek na uposażenie lub wynagrodzenie, wreszcie uprawnienia pracowników oraz ich rodzin do korzystania z bezpłatnych lub ulgowych przejazdów i przewozów.

Pracownik i jego najbliższa rodzina mają prawo do opieki lekarskiej i środków leczniczych w zakresie, który ustali rozporządzenie Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Pracy i Opieki Społecznej.

§ 43. Ustępowanie, pod jakimkolwiek tytułem, prawa do uposażenia lub wynagrodzenia jest wzbronione. Wszelka umowa przeciwna temu jest nieważna.

§ 44. Uposażenie lub wynagrodzenie pracownika ulega zajęciu administracyjnemu, tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu, nie wyżej niż do wysokości piątej części sumy uposażenia lub wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Uposażenie lub wynagrodzenie pracownika ulega w tych samych granicach zajęciu na podstawie prawomocnego orzeczenia administracyjnego, określonego w § 37, z tem zastrzeżeniem, że w razie zbiegu zapowiedzeń i zajęć należności P. K. P. z tytułu zwrotu szkody mają pierwszeństwo przed innymi roszczeniami i konkurują tylko z alimentami.

Uposażenie lub wynagrodzenie pracownika ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych części uposażenia lub wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte części wolne są od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część uposażenia lub wynagrodzenia pracownika staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak na inne należności lub długi, dalszą zaś jedną piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza piąta część na nie, przy zbiegu innych wierzytelności, nie wystarczała.

§ 45. Z uposażenia lub wynagrodzenia, wypłacanego pracownikowi, potrąca się, niezależnie od zajęć administracyjnych lub zapowiedzeń i zajęć sądowych (§ 44):

1) należności, przypadające P. K. P. od pracownika za świadczenia w naturze oraz zaliczki pieniądze, pobrane na rachunek uposażenia lub wynagrodzenia;

2) potrącenia za opuszczony czas służby (§§ 31 i 33);

3) kary pieniężne nałożone przez władze P. K. P. (§ 65), przyczem miesięcznie można z tego tytułu potrącić nie więcej niż dziesiątą część miesięcznego uposażenia lub wynagrodzenia;

4) grzywny pieniężne, nałożone przez przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej w postępowaniu dyscyplinarnem (§ 93).

Potrąceń, wskazanych w p. 1 i 2, dokonywać wolno tylko w granicach § 44.

§ 46. Od zapowiedzeń i zajęć, określonych w § 44, oraz potrąceń wymienionych w § 45, o ile poszczególne ustawy inaczej nie stanowią, wyłączone są:

1) należności za podróże służbowe i przeniesienia oraz wogóle należności uboczne lub dodatki, przedstawiające zwrot wydatków, poniesionych w służbie;

2) nagrody pieniężne;

3) zasiłki na opłaty szkolne;

4) zapomogi.

§ 47. Do każdego stanowiska etatowego przywiązany jest stopień uposażenia i tytuł służbowy.

Posunięcie pracownika ze stanowiska niższego na wyższe następuje według uznania właściwej władzy, która przy obsadzaniu wakansu bierze pod uwagę przede wszystkim kwalifikacje służbowe, wymagane na dane stanowisko, przy równych zaś kwalifikacjach starszeństwo służbowe (§ 14).

Posunięcie pracownika z niższego na wyższe stanowisko jest wykluczone:

1) w razie niedostatecznej kwalifikacji służbowej;

2) w czasie, którego nie zalicza się do służby;

3) w czasie, gdy trwają skutki kary dyscyplinarnej;

4) w czasie, gdy pracownik zawieszony jest w służbie.

§ 48. Pracownik etatowy i kandydat pobierają w czasie nieobecności na służbie z powodu choroby, do chwili powrotu na służbę lub rozwiązania stosunku służbowego, całkowite stałe uposażenie, pracownik zaś nieetatowy 75% wynagrodzenia.

§ 49. W razie złego stanu zdrowia, nie wykluczającego jednak możliwości pełnienia obowiązków służbowych, może władza przełożona udzielić pracownikowi na podstawie świadectwa lekarza kolejowego urlopu dla poratowania zdrowia (zdrowotnego).

§ 50. Pracownik, który z powodu pojawienia się choroby zakaźnej w rodzinie (wśród domowników) pozostać musi w myśl obowiązujących przepisów w odosobnieniu i wskutek tego nie pełni służby przez czas odosobnienia, pobiera w tym czasie całkowite stałe uposażenie lub wynagrodzenie.

§ 51. Pracownikowi nie służy prawo do uposażenia (wynagrodzenia) przez czas odbywania kary pozbawienia osobistej wolności.

Władza przełożona może jednak, według swego uznania, przyznać na ten czas rodzinie pracownika etatowego lub kandydata pewien zasiłek na utrzymanie, nie przekraczający jednak połowy uposażenia pracownika.

§ 52. Przy przesiedleniu z powodu przeniesienia (§ 35) pracownik ma prawo bezpłatnego przejazdu i przewozu swoich ruchomości kolejją, stosownie do obowiązujących przepisów w tej mierze (§ 42).

Ponadto w przypadkach, wymienionych w § 35 p. 1 i 2, należy się pracownikowi zwrot ubocznych kosztów przeprowadzki w wysokości ustalonej w osobnych przepisach (§ 42). Zwrot kosztów należy się również pracownikowi przy przeprowadzkach, na polecenie władzy, w tej samej miejscowości z mieszkania w budynku, stanowiącym własność Państwa lub P. K. P., do innego mieszkania.

Jeżeli pracownik, przeniesiony z urzędu lub w drodze konkursu, musi z powodu braku mieszkania w nowej siedzibie służbowej prowadzić podwójne gospodarstwo, wówczas władza przełożona, po stwierdzeniu powyższych okoliczności, przyznaje mu stosowne odszkodowanie, nie przewyższające jednak połowy normalnych diet i nie na czas dłuższy, niż na przeciąg jednego roku.

§ 53. Pracownik ma prawo do corocznego urlopu dla wypoczynku, z zachowaniem uposażenia lub wynagrodzenia, w ustalonym przez władzę porządku, w następującym wymiarze:

A. pracownicy umysłowo pracujący:

- a) mający od 1—3 lat służby, przez 14 dni.
- b) mający od 3—10 lat służby, przez 21 dni,
- c) mający od 10—20 lat służby, przez 28 dni,
- d) mający ponad 20 lat służby, przez 35 dni;

B. inni pracownicy:

- a) mający od 1—3 lat służby, przez 8 dni,
- b) mający ponad 3 lata służby, przez 15 dni.

Urlop wypoczynkowy w wymiarze określonym pod A. przysługuje również pracownikom pełniącym inną służbę, jeśli ona wyczerpuje szczególnie system nerwowy.

Osobne przepisy, wydane przez Ministra Komunikacji, określają kategorie pracowników umysłowo pracujących oraz pracowników wymienionych w poprzednim ustępie.

Ze względów służbowych, niecierpiących zwłoki, może władza wstrzymać pracownikowi rozpoczęcie udzielonego urlopu wypoczynkowego lub też odwołać go z urlopu; z chwilą gdy te względy ustaną, należy mu umożliwić rozpoczęcie lub dalsze korzystanie z urlopu oraz zwrócić udowodnione koszty, spowodowane nieprzewidzianem odwołaniem z urlopu.

Jeżeli pracownik z polecenia władzy służbowej nie wykorzystał urlopu wypoczynkowego w całości lub części, należy mu się za każdy dzień niewykorzystanego urlopu odszkodowanie w wysokości połowy normalnej diety.

Do wymiaru urlopu wypoczynkowego nie wlicza się przerw w służbie spowodowanych chorobą, niešťczęśliwym wypadkiem, odosobnieniem (§ 50) oraz ćwiczeniami wojskowemi.

Pracownik może otrzymać także urlop dla załatwienia ważnych spraw osobistych i rodzinnych w najwyższym rocznym wymiarze siedmiu dni. Urlopu przekraczającego ten wymiar można pracownikowi udzielić tylko na poczet przysługującego mu urlopu wypoczynkowego.

§ 54. W razie koniecznej potrzeby władza przełożona może udzielić pracownikowi wyjątkowo urlopu na czas do jednego roku, z równoczesnem zupełnem wstrzymaniem uposażenia lub wynagrodzenia i wszelkich innych świadczeń, wynikających z niniejszego rozporządzenia.

Okresu trwania takiego urlopu nie wlicza się do czasu służby.

Naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) może udzielić urlopu i na czas dłuższy, jeśli to jest pożądane z ważnych względów publicznych.

§ 55. Pracownik otrzymuje, w razie wyboru go do ciała ustawodawczego w charakterze posła lub senatora, urlop na czas trwania mandatu, z równoczesnem wstrzymaniem, przez cały ten czas, uposażenia lub wynagrodzenia.

Czas sprawowania mandatu do ciała ustawodawczego zalicza się całkowicie do służby na P. K. P.

Działalność pracownika w czasie i z powodu wykonywania tego mandatu nie może pociągać dla niego żadnych represyj służbowych.

Uposażenie lub wynagrodzenie, wstrzymane w myśl ust. 1, należy się pracownikowi od dnia rzeczywistego ponownego objęcia służby.

Niezgłoszenie się pracownika do objęcia służby na P. K. P. bez usprawiedliwionej przyczyny w ciągu czternastu dni po wygaśnięciu mandatu uważa się za dobrowolne wystąpienie ze służby.

C z ę ś ć IV.

Stosunki służbowe pracowników podczas pełnienia służby wojskowej.

§ 56. Stosunek służbowy pracownika, powołanego do służby wojskowej na ćwiczenia albo wskutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, trwa nadal przez cały czas tej służby wojskowej.

Stosunku tego nie rozwiązuje się także z pracownikiem, którego przed zadośćuczynieniem obowiązku czynnej służby wojskowej mianowano pracowni-

kiem etatowym lub zaliczono w poczet kandydatów lub pracowników nieetatowych za zezwoleniem naczelnej władzy P. K. P. (Ministra Komunikacji) (§ 3), a którego powołano następnie do pełnienia czynnej służby wojskowej.

§ 57. Pracownik powołany do pełnienia czynnej służby wojskowej (§ 56 ust. 2) nie ma prawa do uposażenia lub wynagrodzenia od najbliższego terminu płatności.

Okres tej służby wlicza się do czasu służby na P. K. P.

§ 58. W czasie odbywania ćwiczeń wojskowych pracownik etatowy i kandydat mają prawo do całkowitego uposażenia, pracownikowi nieetatowemu natomiast wstrzymuje się wynagrodzenie.

Pracownikowi nieetatowemu, mającemu na utrzymaniu rodzinę (żonę i dzieci), przyznaje się za czas odbywania ćwiczeń wojskowych zasiłek w wysokości 75% pobieranego przezeń zasadniczego wynagrodzenia, od dnia wstrzymania wypłaty tego wynagrodzenia, jeśli inne przepisy nie przewidują na ten czas zasiłku dla rodzin w tej samej wysokości; w przeciwnym razie uzupełnia się różnicę do wysokości 75% wynagrodzenia w służbie kolejowej.

Czas służby na P. K. P. nie doznaje podczas ćwiczeń wojskowych żadnej przerwy.

§ 59. Pracownik etatowy i kandydat, powołani do służby wojskowej wskutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, mają prawo, jeżeli ich stałe uposażenie z tytułu służby kolejowej jest wyższe od całkowitego uposażenia wojskowego, pobierać różnicę do wysokości uposażenia w służbie kolejowej, przy uwzględnieniu każdorazo-

wych zmian, zachodzących w uposażeniu w służbie kolejowej i wojskowej.

Pracownikowi etatowemu i kandydatowi, o ile są samotni, wstrzymuje się to prawo w razie dostania się do niewoli lub zaginięcia na terenie działań wojennych.

Rodzinie (żona i dzieci) pracownika etatowego i kandydata, pozostającej na jego utrzymaniu, przyznaje się w czasie pobytu pracownika w niewoli (zaginięcia) 50% pobieranego przezeń zasadniczego uposażenia w służbie kolejowej. Wypłata tego uposażenia rodzinie pracownika, który zaginął, nie może trwać dłużej niż 3 lata od chwili zaprzestania działań wojennych.

Po powrocie pracownika etatowego lub kandydata z niewoli i po stwierdzeniu, że dostał się do niewoli lub zaginął bez własnej winy, przyznaje się mu i za cały czas niewoli (zaginięcia) wstrzymaną różnicę uposażenia.

Pracownikowi nieetatowemu, powołanemu do służby wojskowej, określonej w ustępie pierwszym, wstrzymuje się wypłatę całego wynagrodzenia od najbliższego terminu płatności.

Rodzinie pracownika nieetatowego, pozostającej na jego utrzymaniu, przyznaje się 50% pobieranego przez cały czas służby wojskowej, określonej w ustępie pierwszym i przez cały czas pobytu w niewoli (zaginięcia na terenie działań wojennych) z zastrzeżeniem, wskazanem w ust. 3.

Czas służby na P. K. P. nie doznaje przerwy podczas służby, określonej w ustępie pierwszym, lub niewoli (zaginięcia) bez własnej winy.

§ 60. Zastosowanie postanowień zawartych w § 59 do pracownika, który w czasie zarządzanej

mobilizacji lub w ciągu trwania wojny dobrowolnie do służby wojskowej wstępuje, zależy od uzyskania zezwolenia władzy przełożonej na dobrowolne wstąpienie do wojska.

§ 61. Pracownik, powołany do służby wojskowej w przypadkach, wymienionych w §§ 57, 58, 59 lub dobrowolnie wstępujący do służby wojskowej w przypadkach, wymienionych w § 60, winien po odbyciu czynnej służby wojskowej (§ 57) lub po ustaniu obowiązku służby wojskowej (§§ 58, 59, 60) zgłosić się bezzwłocznie do służby na P. K. P.

Niezgłoszenie się pracownika w przeciągu czternastu dni do służby kolejowej bez usprawiedliwionej przyczyny uważa się za dobrowolne wystąpienie ze służby.

Pracownika, który z własnej woli pozostaje w służbie wojskowej nadal, chociaż nie jest do tego w myśl przepisów zobowiązany, uważa się za dobrowolnie występującego ze służby na P. K. P. z dniem ustania obowiązku do pozostawania w służbie wojskowej.

Z pracownikiem, uznanym po powrocie z wojska za niezdolnego do służby kolejowej (§ 3 p. 5), rozwiązuje się stosunek służbowy, przy zastosowaniu obowiązujących przepisów emerytalnych, tak samo jak gdyby niezdolność do pracy zaszła w czasie pełnienia służby na P. K. P. W razie śmierci pracownika w czasie służby wojskowej postanowienie to stosuje się analogicznie do jego rodziny.

C z ę ś ć V.

Odpowiedzialność służbowa pracowników.

§ 62. Naruszenie przez pracownika obowiązków służbowych kwalifikuje się jako występki lub wykroczenia służbowe.

Występkiem służbowym jest każde przewinienie pracownika pochodzące ze złego zamiaru, chęci zysku lub naruszające dyscyplinę służbową, oraz takie przewinienie pochodzące z niedbalstwa, które zagraża bezpieczeństwu ruchu, naraża istotnie lub może narażać na znaczniejszą szkodę własność lub interes P. K. P., ich pracowników lub osób korzystających z usług kolei.

Występkami służbowymi są również naruszenia obowiązków nie posiadające powyższych cech, jeżeli pracownik popełni je kilkakrotnie.

Wszystkie inne przewinienia są wykroczeniami służbowymi.

§ 63. Za naruszenie obowiązków służbowych, określone w § 62, ponosi pracownik odpowiedzialność służbową, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej.

§ 64. Za wykroczenia służbowe nakłada się kary porządkowe, zaś za występki służbowe kary dyscyplinarne.

§ 65. Kary porządkowe są następujące:

- a) upomnienie,
- b) kara pieniężna do wysokości 10% należnego za miesiąc uposażenia lub wynagrodzenia.

Kary pieniężne wpływają na rzecz instytucji humanitarnych, utworzonych dla pracowników P. K. P. lub ich rodzin.

Do wymierzania kar porządkowych uprawnione są władze służbowe oraz wyższe w granicach, określonych w przepisach organizacyjnych.

Przed wymierzeniem kary porządkowej należy zbadać zarówno okoliczności towarzyszące narusze-

niu przez pracownika obowiązków służbowych, jak i stopień winy oraz należy dać pracownikowi możliwość usprawiedliwienia się.

O nałożeniu kary porządkowej oraz przyczynie ukarania należy zawiadomić pracownika na piśmie.

Orzeczenie o tej karze można zaskarżyć w ciągu czternastu dni od dnia doręczenia orzeczenia w drodze odwołania do wyższej instancji (§ 17).

Orzeczenie instancji odwoławczej nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

§ 66. Kary dyscyplinarne są następujące:

- 1) nagana,
- 2) wstrzymanie posunięcia do wyższego szczebla uposażenia lub wynagrodzenia na przeciąg czasu od roku do trzech lat,
- 3) usunięcie z dotychczasowego stanowiska w drodze przeniesienia w obrębie tej samej lub do innej miejscowości, z równoczesnem obniżeniem uposażenia lub wynagrodzenia o jeden stopień,
- 4) zwolnienie ze służby,
- 5) zwolnienie ze służby ze stałem lub czasowem zmniejszeniem zaopatrzenia emerytalnego, względnie odprawy, w granicach od 10 do 50%,
- 6) wydalenie ze służby.

Kara dyscyplinarna wymieniona w p. 1 pozbawia możliwości posunięcia na wyższe stanowisko na przeciąg jednego roku, wymieniona w p. 2 na przeciąg czasu, na który kara opiewa, wymieniona wreszcie w p. 3 na przeciąg dwóch lat od dnia prawomocności orzeczenia.

Kary dyscyplinarne zapisuje się do wykazu stanu służby pracownika.

§ 67. Kara wydalenia pracownika ze służby pociąga za sobą utratę wszystkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

W razie okoliczności zasługujących na szczególne uwzględnienie może naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) przyznać członkom rodziny wydalonego pracownika stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Do powyższego zasiłku mają zastosowanie postanowienia przepisów emerytalnych o utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

§ 68. Pracownik w stanie nieczynnym (§ 126) podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

- 1) występku służbowego, którego dopuścił się w czasie pełnienia służby;
- 2) popełnienia w czasie trwania stanu nieczynnego takich naruszeń obowiązków, które noszą cechy występku służbowego.

Pracownik zwolniony ze służby, pobierający zaopatrzenie emerytalne, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu występku służbowego, którego dopuścił się w czasie pełnienia służby lub w stanie nieczynnym, jeżeli zaś chodzi o naruszenie tajemnicy służbowej, również w przypadkach naruszenia jej po zwolnieniu ze służby.

§ 69. Na pracownika, pozostającego w stanie nieczynnym, mogą być nałożone następujące kary dyscyplinarne:

- 1) nagana,
- 2) stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia w stanie nieczynnym, najwyżej o 25%,

3) w razie okoliczności szczególnie obciążających utrata wszelkich praw, wypływających z jego stosunku do P. K. P., w szczególności jego uposażenia (wynagrodzenia) oraz zaopatrzenia dla członków rodziny, z możliwością analogicznego zastosowania postanowienia § 67 ust. 2 i 3.

Analogiczne kary dyscyplinarne mają zastosowanie do pracownika zwolnionego ze służby i pobierającego zaopatrzenie emerytalne, przy zachowaniu właściwości tej Komisji Dyscyplinarnej względnie władzy, której podlegał w czasie pełnienia służby.

§ 70. Kary dyscyplinarne wymienione w § 66 p. 1 i 2 oraz w § 69 p. 1 nakłada władza przełożona.

Do kar dyscyplinarnych, nakładanych przez władzę przełożoną, ma zastosowanie § 65 ust. 4, 5, 6 i 7.

§ 71. Do nakładania kar dyscyplinarnych, wymienionych w § 66 p. 3, 4, 5 i 6 oraz w § 69 p. 2 i 3, powołane są:

- a) Komisje Dyscyplinarne przy okręgowych Dyrekcjach Kolei Państwowych,
- b) Wyższa Komisja Dyscyplinarna przy naczelnej władzy P. K. P. (Ministrze Komunikacji),
- c) Najwyższa Komisja Dyscyplinarna przy Prezesie Rady Ministrów, utworzona na zasadzie przepisów o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciw funkcjonariuszom państwowym.

Komisja Dyscyplinarna przy okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych jest pierwszą instancją orzekającą w sprawach dyscyplinarnych pracowników okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych oraz podległych jej urzędów.

Dla pracowników innych urzędów P. K. P., podległych bezpośrednio naczelnej władzy P. K. P. (Ministrowi Komunikacji), właściwa jest Komisja Dyscyplinarna przy tej okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, na której terytorjum dany urząd się znajduje, przyczem czynności zastrzeżone w postępowaniu dyscyplinarnem Dyrektorowi Kolei Państwowych sprawuje kierownik danego urzędu, w skład zaś Komisji wchodzi częściowo także pracownicy danego urzędu.

Wyższa Komisja Dyscyplinarna przy naczelnej władzy P. K. P. (Ministrze Komunikacji) jest drugą (ostateczną) instancją, orzekającą w sprawach dyscyplinarnych pracowników, wymienionych w poprzednich ustępach niniejszego paragrafu, pierwszą zaś instancją, orzekającą w sprawach dyscyplinarnych Dyrektorów i Wicedyrektorów Kolei Państwowych oraz kierowników innych urzędów podległych bezpośrednio naczelnej władzy P. K. P. (Ministrowi Komunikacji). Jako instancja druga właściwą jest dla tych osób Najwyższa Komisja Dyscyplinarna, ustanowiona przy Prezesie Rady Ministrów.

§ 72. Komisja Dyscyplinarna przy okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych składa się z przewodniczącego, dwóch zastępców przewodniczącego, dwunastu członków mianowanych oraz ze stu członków wylosowanych i pięćdziesięciu ich zastępców.

Przewodniczącego, ich zastępców oraz członków z nominacji mianuje naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) na wniosek Dyrektora Kolei Państwowych (§ 74) z pośród pracowników zatrudnionych w siedzibie okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych. Dwie trzecie członków mianowanych winny składać się z fachowców, reprezentujących ważniejsze dziedziny służby kolejowej.

Członków wylosowanych Komisji Dyscyplinarnej wylosowuje się po dziesięciu z poszczególnych grup, obejmujących określone niżej działy służby, a mianowicie:

grupa I dla pracowników etatowych i kandydatów służby konduktorskiej,

grupa II dla pracowników etatowych i kandydatów służby stacyjnej i handlowej,

grupa III dla pracowników etatowych i kandydatów służby drogowej,

grupa IV dla pracowników etatowych i kandydatów służby parowozowej i warsztatowej,

grupa V dla pracowników etatowych i kandydatów innych działów służby,

grupa VI dla pracowników nieetatowych służby konduktorskiej,

grupa VII dla pracowników nieetatowych służby stacyjnej i handlowej,

grupa VIII dla pracowników nieetatowych służby drogowej,

grupa IX dla pracowników nieetatowych służby parowozowej i warsztatowej,

grupa X dla pracowników nieetatowych innych działów służby.

Zastępców członków wylosowanych wylosowuje się po pięciu z wszystkich powyższych grup.

§ 73. Losowanie członków i zastępców członków Komisji Dyscyplinarnej odbywa się osobno z pośród pracowników etatowych i kandydatów, osobno zaś z pośród pracowników nieetatowych, wszystkich zatrudnionych stale w siedzibie okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych. W pierwszej połowie listopada roku, w którym ma nastąpić losowanie, sporządzają okręgowe Dyrekcje Kolei Państwowych listy pra-

cowników, ułożone wedle grup wymienionych w § 72, z pośród których losowanie ma nastąpić. W listach tych umieszcza się pracowników, którzy do dnia 1 listopada danego roku mają 10 lat nieprzerwanej służby kolejowej i nie pozostają w czasie sporządzania list na bezpłatnym urlopie. Nie wolno umieszczać w listach pracowników karanych dyscyplinarnie lub tych, przeciw którym wdrożono postępowanie dyscyplinarne, wreszcie tych, przeciw którym toczy się dochodzenie karno-sądowe.

Listy powyższe okręgowa Dyrekcja Kolei Państwowych wykląda do przejrzenia pracownikom. Pracownik czujący się pokrzywdzonym z powodu nieumieszczenia go w liście może w ciągu siedmiu dni od dnia ogłoszenia listy wnieść zażalenie do okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, której rozstrzygnięcie nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ostatnim tygodniu listopada następuje komisyjne losowanie. W skład komisji wchodzi naczelnik Wydziału Osobowego okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, przewodniczący lub zastępca przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej, najstarszy stanowiskiem członek z nominacji tej Komisji, oraz po jednym, najmłodszym stanowiskiem, pracownikowi z grup wymienionych w § 72.

Przewodniczącym Komisji jest z urzędu naczelnik Wydziału Osobowego.

Komisja przeprowadzająca losowanie wkłada do urny kartki z nazwiskami pracowników, wyszczególnionych w listach pojedynczych grup i to dla każdej grupy osobno, przedstawiciele zaś poszczególnych grup pracowników wyciągają kolejno po 10 kartek, z których odczytują głośno nazwiska wylosowanych. W ten sam sposób odbywa się losowanie zastępców członków z tą różnicą, że przedstawiciele poszczegół-

nych grup pracowników wyciągają z urny kolejno po 5 kartek.

Szczegółową instrukcję postępowania przy losowaniu wyda Minister Komunikacji.

Z czynności komisji spisuje się protokół, który podpisują wszyscy członkowie komisji.

§ 74. Najpóźniej 5 grudnia tego roku, z końcem którego tracą ważność (§ 76) mandaty członków Komisji Dyscyplinarnej, okręgowe Dyrekcje Kolei Państwowych składają naczelnej władzy P. K. P. (Ministrowi Komunikacji) wykazy wylosowanych członków Komisji Dyscyplinarnych i ich zastępców wraz z wnioskiem o mianowanie przewodniczącego, jego zastępców i członków z nominacji.

Naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) ogłasza w ciągu grudnia dotyczącego roku w wydawanym przez siebie Dzienniku Urzędowym skład Komisji Dyscyplinarnych przy wszystkich okręgowych Dyrekcjach Kolei Państwowych.

W Dzienniku Urzędowym naczelnej władzy P. K. P. (Ministerstwa Komunikacji) ogłasza się również skład Wyższej Komisji Dyscyplinarnej (§ 75).

Na opróżnione (§ 79 ust. 1) miejsca członków wylosowanych wchodzi zastępcy w kolejności wylosowania.

§ 75. Wyższa Komisja Dyscyplinarna składa się z przewodniczącego, dwóch zastępców przewodniczącego i osiemnastu członków mianowanych.

Wszystkich wyżej wymienionych mianuje naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji).

§ 76. Ważność mandatów członków Komisji Dyscyplinarnej przy okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, zarówno mianowanych jak i wylosowanych,

jako też ich zastępców trwa pięć lat, licząc od początku roku kalendarzowego, następującego po ustaleniu składu Komisji Dyscyplinarnej.

Postanowienia niniejszego paragrafu dotyczą również członków Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

§ 77. O właściwości Komisji Dyscyplinarnej rozstrzyga przynależność służbowa pracownika do składu osobowego okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych w chwili wdrożenia przeciw niemu postępowania dyscyplinarnego, nawet wtedy, gdy przedmiotem postępowania dyscyplinarnego ma być przewinienie służbowe z czasu pełnienia przezeń służby w innym urzędzie P. K. P., w Ministerstwie Komunikacji lub nawet w innej służbie państwowej. Jeżeli chodzi o przewinienia służbowe z czasu pełnienia służby w Ministerstwie Komunikacji lub innej służby państwowej, Komisje Dyscyplinarne w zakresie wymiaru kary stosują przepisy, które obowiązywały pracownika w chwili naruszenia obowiązków służbowych.

Do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciw pracownikom należącym do personelu różnych okręgowych Dyrekcji Kolei Państwowych tudzież podległych im urzędów, z powodu przewinienia służbowego, zaszłego w okręgu jednej Dyrekcji, właściwa jest Komisja Dyscyplinarna okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych miejsca popełnienia czynu karygodnego.

Spory o właściwość Komisji Dyscyplinarnych rozstrzyga naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji).

Naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) ma prawo przeznaczyć którąkolwiek Komisję Dyscy-

plinarną do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego, bez względu na postanowienia ust. 1 i 2.

§ 78. Przewodniczący, jego zastępcy i inni członkowie Komisji Dyscyplinarnej są przy wykonywaniu swoich mandatów niezawisli.

§ 79. Mandaty przewodniczącego, zastępców przewodniczącego i innych członków Komisji Dyscyplinarnych, zarówno mianowanych, jak i wylosowanych, tracą ważność w razie:

- 1) przeniesienia do innej miejscowości (§ 35),
- 2) rozwiązania stosunku służbowego,
- 3) prawomocnego ukarania w drodze dyscyplinarnej.

Ważność tego mandatu ulega zawieszeniu w razie wdrożenia przeciw odnośnemu pracownikowi dochodzenia karno-sądowego lub postępowania dyscyplinarnego.

§ 80. Przy każdej Komisji Dyscyplinarnej ustanawia się rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastępców. Rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców mianuje Dyrektor Kolei Państwowych. Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest strzeżenie dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym oraz stanie na straży godności i powagi stanowiska pracownika.

Postanowienia § 79 mają analogiczne zastosowanie do rzeczników dyscyplinarnych.

§ 81. Postanowienia §§ 78—80 mają analogiczne zastosowanie w Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Rzecznika dyscyplinarnego w Wyższej Komisji Dyscyplinarnej i jego zastępców mianuje naczelną władza P. K. P. (Minister Komunikacji).

§ 82. Komisja Dyscyplinarna obraduje i orzeka w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy oraz dwóch członków; jednego mianowanego i jednego wylosowanego. Członkowie wylosowani winni należeć do składu osobowego tego działu służby, do którego należy obwiniony.

Jeżeli w tej samej sprawie dyscyplinarnej jest więcej obwinionych, należących do różnych działów służby, powołuje się do sądenia jej tyłu członków wylosowanych, ile działów służby jest reprezentowanych wśród obwinionych. W takim razie wszyscy wylosowani członkowie Komisji Dyscyplinarnej, powołani do rozprawy, uczestniczą wprawdzie w rozprawie dyscyplinarnej, obradują jednak i orzekają w osobnych kompletach, odpowiadających postanowieniom ust. 1.

§ 83. Wyższa Komisja Dyscyplinarna obraduje i orzeka w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jednego z jego zastępców i dwóch innych członków Komisji.

§ 84. Pracownikowi, pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej przez Komisję Dyscyplinarną, wolno przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnem obrońcę (§ 89) z pośród pracowników P. K. P., zatrudnionych stale w okręgu właściwej okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych.

Obroncą z wyboru można być najwyżej trzy razy w ciągu roku kalendarzowego.

Na prośbę obwinionego ustanawia Dyrektor Kolei Państwowych obrońcę z urzędu z pośród pracowników okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych.

Pracownik, który został ustanowiony obrońcą z urzędu, nie może uchylić się od obrony.

Obrońcy nie wolno przyjmować od obwinionego wynagrodzenia za obronę.

Obrońcy służą wszystkie prawa przysługujące obwinionemu (oskarżonemu).

Postanowienia § 79 mają zastosowanie również i do obrońcy, z tym wyjątkiem, że w razie przeniesienia do innej miejscowości nie traci on swego mandatu.

Władza służbowa obrońcy winna udzielić mu z urzędu urlopu nieodzownie potrzebnego do spełnienia zadań obrony. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne toczy się poza siedzibą służbową pracownika występującego w charakterze obrońcy, przysługuje mu prawo do zwrotu kosztów podróży i diet na tych samych zasadach, jak przy podróżach służbowych.

Obrońca obowiązany jest przytoczyć w obronie wszystkie okoliczności, które uważa w celach obrony za konieczne i przydatne. Jest on obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu z tytułu obrony.

§ 85. Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej uprawniony jest do wyznaczenia miejsca rozprawy dyscyplinarnej poza miejscem siedziby okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, jeżeli za tem przemawiają ważne względy, przede wszystkim zaś konieczność przeprowadzenia naocznie lub przesłuchania świadków na miejscu.

Postanowienia niniejszego paragrafu stosują się analogicznie w Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

§ 86. Władza służbowa pracownika, o ile nie jest nią okręgowa Dyrekcja Kolei Państwowych, obowiązana jest o każdym naruszeniu obowiązków służbowych przez pracownika, wykazującym znamiona występku służbowego lub czynu karygodnego, zagrożo-

nego powszechnymi ustawami karnymi, donieść okręgowej Dyrekcji Kolei Państwowych, która wdraża wówczas dochodzenia dla wyjaśnienia sprawy.

Z każdej czynności w toku dochodzenia sporządza się protokół. Obwinionemu należy dać możliwość, zarówno w czasie dochodzenia, jak i po jego ukończeniu, wypowiedzenia się co do wszystkich punktów obwinienia.

Odmowa lub fizyczna niemożność współudziału obwinionego w dochodzeniu nie wstrzymuje dochodzenia.

Organ przeprowadzający dochodzenie winien zbadać okoliczności, potrzebne dla wyjaśnienia sprawy, jako też zebrać środki dowodowe.

Jeśli naruszenie obowiązków służbowych ma cechy czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, okręgowa Dyrekcja Kolei Państwowych czyni doniesienie karne, przyczem może zarządzić zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu ostatecznego zakończenia postępowania sądowego.

Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechy występku służbowego, zagrożonego karami, wymienionymi w § 66 p. 1 i 2 lub § 69 p. 1, przedstawia się sprawę Dyrektorowi Kolei Państwowych z odpowiednim wnioskiem o ukaranie.

Jeśli naruszenie obowiązków służbowych ma cechy występku służbowego, zagrożonego karami wymienionymi w § 66 p. 3, 4, 5 i 6 lub § 69 p. 2 i 3 udziela się akta, zawierające wyniki dochodzenia, rzecznikowi dyscyplinarnemu.

Rzecznik dyscyplinarny po zbadaniu wyników dochodzenia przedstawia sprawę Dyrektorowi Kolei Państwowych z wnioskiem o skierowanie jej do Komisji Dyscyplinarnej celem przeprowadzenia rozpra-

wy dyscyplinarnej. Po zatwierdzeniu wniosku przez Dyrektora Kolei Państwowych składa rzecznik akt oskarżenia; z tą chwilą następuje formalne wdrożenie postępowania dyscyplinarnego.

Przed postawieniem wniosku o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego może rzecznik wystąpić do Dyrektora Kolei Państwowych z wnioskiem o uzupełnienie dochodzenia.

Rzecznik może przedstawić Dyrektorowi Kolei Państwowych również wniosek o nałożenie kary dyscyplinarnej, wymienionej w § 66 p. 1 i 2 i w § 69 p. 1 lub kary porządkowej, bez wdrożenia postępowania dyscyplinarnego.

Postanowienia ust. 5 niniejszego paragrafu mogą mieć zastosowanie również po zbadaniu wyników dochodzenia przez rzecznika dyscyplinarnego. W razie zauważenia w wynikach dochodzeń znamion czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, rzecznik przedstawia Dyrektorowi Kolei Państwowych wniosek o sporządzenie doniesienia karnego wraz z ewentualnym wnioskiem o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego.

Dyrektor Kolei Państwowych może wniosek rzecznika zatwierdzić lub też odrzucić i wydać odmienią decyzję.

§ 87. Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej po otrzymaniu akt wyznacza dzień, godzinę i miejsce rozprawy dyscyplinarnej, jakoteż komplet orzekający, świadków i biegłych, których wzywa piśmiennie do stawiennictwa na rozprawie.

§ 88. Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej wzywa co najmniej na siedem dni przed rozprawą dyscyplinarną oskarżonego, jak również rzecznika dyscyplinarnego, do stawiennictwa na rozprawie

w oznaczonym dniu, godzinie i miejscu. Oskarżonemu przesyła się równocześnie odpis aktu oskarżenia, sporządzonego przez rzecznika oraz listę, zawierającą pełny skład Komisji Dyscyplinarnej.

§ 89. Po otrzymaniu wezwania do rozprawy dyscyplinarnej oskarżony może w ciągu trzech dni przesłać na ręce przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej zawiadomienie, zawierające imię, nazwisko, charakter służbowy i siedzibę służbową wybranego obrońcy oraz jego oświadczenie, że obronę przyjmuje.

W ciągu tego samego terminu obwiniony może prosić Dyrektora Kolei Państwowych o ustanowienie dlań obrońcy z urzędu.

Oskarżony (obrońca) może w tym samym terminie prosić przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej o powołanie świadków i biegłych do rozprawy, wymieniając dane osoby imiennie oraz podając okoliczności, na które świadkowie i biegli mają być przesłuchani.

O powołaniu świadków i biegłych decyduje przewodniczący.

Oskarżonemu (obrońcy) służy prawo przeglądania akt i sporządzania z nich pod nadzorem potrzebnych odpisów.

§ 90. Oskarżony (obrońca) i rzecznik dyscyplinarny mają prawo w ciągu trzech dni po otrzymaniu wezwania do rozprawy żądać wyłączenia członków kompletu orzekającego po wykazaniu przyczyn, które mogą poddać w wątpliwość bezstronność członków proponowanych do wyłączenia.

O wyłączeniu rozstrzyga przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej. Od jego decyzji niema żadnego środka prawnego.

O wyłączeniu przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej decyduje ostatecznie Dyrektor Kolei Państwowych.

Do wyłączania się z urzędu członków Komisji Dyscyplinarnej należy stosować analogicznie obowiązujące przepisy ustawy o postępowaniu karnem.

§ 91. Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób uprawnionych do udziału w rozprawie (§§ 87—89) i nie jest jawna.

Rozprawą kieruje przewodniczący, który czuwa nad formalnym i rzeczowym biegiem postępowania.

Rozprawę należy przeprowadzić w miarę możliwości w jednym ciągu z uwzględnieniem koniecznych przerw. Przewodniczący może jednak z ważnych powodów rozprawę odroczyć.

W razie odroczenia rozprawy postępowanie dowodowe przeprowadza się ponownie, jeśli w składzie kompletu orzekającego nastąpiła zmiana.

§ 92. Rozprawa dyscyplinarna rozpoczyna się od złożenia przyrzeczenia uroczystego przez członków kompletu orzekającego według roty, ustalonej w załączniku II do niniejszego rozporządzenia.

Po stwierdzeniu należytego doręczenia (§ 110) wezwań na rozprawę, przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej powiadamia obecnych o swej decyzji co do powołania świadków i biegłych, poczem rzecznik dyscyplinarny odczytuje akt oskarżenia.

Po odczytaniu aktu oskarżenia przewodniczący przesłuchuje oskarżonego, poczem przystępuje do przeprowadzenia postępowania dowodowego przez przesłuchanie wezwanych świadków i biegłych oraz, w miarę potrzeby, odczytanie protokółów dochodze-

nia, jak również innych ważnych dla sprawy akt i dokumentów.

W razie niestawienia się świadka wezwanego na rozprawę przewodniczący może, zamiast odraczania rozprawy, zarządzić odczytanie jego zeznań, złożonych w czasie dochodzenia.

Oskarżonemu (obrońcy), rzecznikowi dyscyplinarnemu i członkom kompletu orzekającego służy, za zgodą przewodniczącego, prawo zadawania pytań świadkom i biegłym.

Przewodniczący ma prawo uchylać pytania, które uważa za niedopuszczalne.

Po zakończeniu postępowania dowodowego, przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej udziela głosu rzecznikowi dyscyplinarnemu, następnie zaś oskarżonemu lub jego obrońcy, którym służy zawsze ostatnie słowo przed zamknięciem rozprawy.

§ 93. Dla utrzymania spokoju i porządku w czasie rozprawy przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej ma prawo przywołać do porządku obrońcę, jako też świadków i biegłych, jeśli oni są pracownikami P. K. P., w drodze napomnienia lub grzywny pieniężnej do 10 zł. Decyzje te nie podlegają zaskarżeniu.

Grzywny pieniężne wpływają na rzecz instytucji humanitarnych, o których mowa w § 65 ust. 2.

W razie niestosownego zachowania się obrońcy na rozprawie przewodniczący ma prawo, po uprzednim trzykrotnem przywołaniu go do porządku, wykluczyć go od dalszego uczestnictwa w rozprawie. Wykluczony obrońca nie może występować w charakterze obrońcy przed upływem roku od dnia wykluczenia.

§ 94. Po zamknięciu rozprawy Komisja Dyscyplinarna odbywa tajną (w nieobecności stron i proto-

kólanta) naradę nad wydaniem orzeczenia dyscyplinarnego, a w szczególności:

- a) odbywa naradę nad każdym punktem oskarżenia,
- b) głosuje nad każdym punktem oskarżenia, czy oskarżony jest winny występku służbowego,
- c) ustala okoliczności obciążające i łagodzące winę,
- d) głosuje nad wymiarem kary.

W razie gdy uzasadniają to wyniki postępowania dyscyplinarnego, Komisja Dyscyplinarna może nałożyć jedną z kar, wymienionych w § 66 p. 1 i 2 względnie § 69 p. 1.

§ 95. Przy rozstrzyganiu sprawy Komisja Dyscyplinarna winna oprzeć się tylko na tych faktach, okolicznościach i dowodach, które ustalono na rozprawie dyscyplinarnej i na ich podstawie wydać orzeczenie według swego przekonania.

Komisja Dyscyplinarna, będąc powołaną do sądu sprawy ze stanowiska przepisów służbowych, nie jest przy wydawaniu swego orzeczenia związana treścią wyroku sądowego.

W wyjątkowych przypadkach Komisja Dyscyplinarna może odroczyć wydanie orzeczenia do prawomocnego załatwienia zawisłej sprawy karno-sądowej.

§ 96. Orzeczenie dyscyplinarne zapada większością głosów. Pierwszy głosuje członek młodszy stanowiskiem, ostatni zaś przewodniczący.

Jeżeli przy wymiarze kary nie otrzyma się większości głosów dla jednego z jej stopni, natenczas głos oddany za najwyższym stopniem kary dolicza się do głosu oddanego za następnym z kolei jej niższym stopniem, dopóki nie uzyska się większości głosów.

Wstrzymanie się członka Komisji Dyscyplinarnej od głosowania jest niedozwolone.

§ 97. W orzeczeniu dyscyplinarnem Komisja Dyscyplinarna albo uwalnia oskarżonego od postawionego mu zarzutu występku służbowego, albo uznaje go winnym. Zaraz po głosowaniu przewodniczący ogłasza stronom sentencję orzeczenia, sporządzoną na piśmie i podpisaną przez wszystkich członków kompletu orzekającego.

§ 98. Orzeczenie, sporządzone na piśmie, wysyła się rzecznikowi dyscyplinarnemu i ukaranemu (uniewinnionemu) w ciągu ośmiu dni po ogłoszeniu orzeczenia.

Orzeczenie winno zawierać:

- 1) datę wydania orzeczenia,
- 2) wymienienie Komisji Dyscyplinarnej oraz nazwisk członków kompletu orzekającego, rzecznika dyscyplinarnego, obrońcy i protokółanta,
- 3) imię i nazwisko, stanowisko i siedzibę urzędową ukaranego (uniewinnionego),
- 4) przedmiot obwinienia,
- 5) sentencję,
- 6) uzasadnienie.

Orzeczenie podpisuje przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej i protokółant.

§ 99. Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, w którym zapisuje się datę, miejsce rozprawy, nazwiska członków kompletu orzekającego, stron, ich zastępców i protokółanta, oraz dokładnie streszcza się przebieg rozprawy. Protokół podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego i protokółant.

Protokółantów Komisji Dyscyplinarnej wyznacza Dyrektor Kolei Państwowych na wniosek przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej z pośród podwładnych pracowników P. K. P.

§ 100. Przeciw pozostającemu w dochodzeniu pracownikowi, nieznanemu z miejsca pobytu, przebywającemu zagranicą lub uchylającemu się rozmyślnie od stawienictwa mimo wezwania, przeprowadza się postępowanie dyscyplinarne zaoczne.

Obwinionemu, który obrońcy nie wybrał, ustanawia się obrońcę z urzędu, uprawnionego do przedsięwzięcia wszystkich czynności w zastępstwie obwinionego.

Postanowienia ust. 1 dotyczą także pracownika, który w czasie dochodzenia względnie postępowania dyscyplinarnego dobrowolnie (samowolnie) wystąpił lub na podstawie postanowień ustępu ostatniego § 123 został zwolniony ze służby, a który, mimo wezwania, nie stawiał się do przesłuchania lub na rozprawę dyscyplinarną.

§ 101. Od orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych przez Komisję Dyscyplinarną, może zarówno rzecznik dyscyplinarny, po zasięgnięciu decyzji Dyrektora Kolei Państwowych, jak i ukarany (obrońca), odwołać się do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej z powodu orzeczenia o winie i karze lub z powodu niezastosowania przepisanych formalności postępowania dyscyplinarnego.

Odwołanie odracza wykonanie orzeczenia.

§ 102. Odwołanie należy wnieść na ręce przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej, w ciągu czternastu dni po dniu doręczenia (§ 110) orzeczenia.

Co do biegu terminu obowiązują postanowienia § 17 ust. 3 i 4.

W razie wniesienia pisma po terminie przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej może na prośbę pracownika zezwolić na przywrócenie terminu, jeżeli pracownik udowodni, że uchybienie terminu nastąpiło bez jego winy, z powodu przeszkód nie do przewidzenia. Nieuwzględnienie takiej prośby nie podlega zaskarżeniu.

Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej przesyła odwołanie z aktami do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej.

§ 103. Wyższa Komisja Dyscyplinarna rozpoznaje w komplecie orzekającym odwołanie bez udziału stron.

Komisja może albo:

- a) odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne, opóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawnioną, albo
- b) zarządzić uzupełnienie dochodzenia, albo
- c) wydać nowe orzeczenie, zatwierdzając orzeczenie pierwszej instancji lub zmieniając je co do winy i wymiaru kary.

Jeżeli Wyższa Komisja Dyscyplinarna uzna to za konieczne dla wyjaśnienia sprawy, może zarządzić wezwanie na rozprawę oskarżonego, świadków i biegłych. W razie wezwania oskarżonego uczestniczy w rozprawie także rzecznik dyscyplinarny, ustanowiony przy Wyższej Komisji Dyscyplinarnej oraz obrońca oskarżonego.

Poza tem do rozprawy dyscyplinarnej w instancji odwoławczej stosują się analogicznie postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i orzekaniu w pierwszej instancji.

§ 104. Wyższa Komisja Dyscyplinarna opiera się przy rozstrzyganiu sprawy tylko na okolicznościach,

ustalonych na rozprawie dyscyplinarnej oraz w toku uzupełnienia dochodzenia i na ich podstawie wydaje orzeczenie.

Jeżeli od orzeczenia zasądzającego odwołał się tylko ukarany, nie zaś rzecznik dyscyplinarny, wówczas Wyższa Komisja Dyscyplinarna nie ma prawa zmiany orzeczenia na niekorzyść ukaranego.

§ 105. Orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej, od którego nie wniesiono odwołania w terminie przepisany, staje się prawomocnem z upływem tego terminu. Prawomocne orzeczenie dyscyplinarne podlega wykonaniu przez władzę przełożoną pracownika ukaranego (uniewinnionego).

§ 106. Na wniosek pracownika, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną lub na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, zatwierdzony przez Dyrektora Kolei Państwowych, można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, jeśli przedstawione będą nowe okoliczności lub dowody, niezbrane w poprzednim postępowaniu, które mogą wpłynąć na zmianę oceny winy lub wymiar kary.

Prawo żądania wznowienia postępowania dyscyplinarnego przechodzi na żonę i dzieci zmarłego pracownika.

§ 107. Żądanie wznowienia postępowania dyscyplinarnego wnosić należy do Komisji Dyscyplinarnej, która wydała orzeczenie w danej sprawie. Komisja Dyscyplinarna orzeka o dopuszczalności wznowienia bez udziału stron. Przeciw orzeczeniu Komisji Dyscyplinarnej można wnieść zażalenie do Wyższej Komisji Dyscyplinarnej w ciągu czternastu dni po doręczeniu orzeczenia.

Orzeczenie Wyższej Komisji Dyscyplinarnej jest ostateczne.

§ 108. Dopuszczenie wznowienia postępowania dyscyplinarnego nie wstrzymuje wykonania kary.

§ 109. Jeżeli pracownika uznano we wznowionem postępowaniu dyscyplinarnem ponownie winnym, wolno orzec inną karę, w szczególności także surowszą od nałożonej w poprzednim postępowaniu.

Przy wykonywaniu kary należy uwzględnić karę już poniesioną.

§ 110. Wszelkie doręczenia, które następują w postępowaniu dyscyplinarnem (§ 71—109), są ważne i powodują bieg terminów, jeżeli uskutecznił je do rąk własnych pracownika (obrońcy) względnie rzeczownika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

Jeżeli miejsce pobytu pracownika jest nieznane, a nie ustanowił on obrońcy, to za faktyczne doręczenie uważa się doręczenie do rąk obrońcy ustanowionego z urzędu.

§ 111. W postępowaniu dyscyplinarnem przed Wyższą Komisją Dyscyplinarną, działającą w charakterze pierwszej instancji (§ 71 ustęp ostatni), mają analogiczne zastosowanie wszystkie postanowienia niniejszego rozporządzenia o postępowaniu dyscyplinarnem w pierwszej instancji.

§ 112. Występek i wykroczenie służbowe ulegają przedawnieniu, jeżeli w przeciągu 10 lat od chwili popełnienia ich nie wdrożono przeciw pracownikowi formalnego postępowania dyscyplinarnego (§ 86 ust. 8) lub jeżeli władza nie nałożyła kary dyscyplinarnej lub porządkowej.

Przedawnienie występków służbowych zawiera-

jących znamiona przestępstw karnych, nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przestępstw karno-sądowych.

§ 113. Władza przełożona ma prawo zawiesić pracownika w służbie, jeśli przeciw niemu toczy się postępowanie karno-sądowe albo jeżeli ze względów na doniosłość zarzuconego pracownikowi przekroczenia obowiązków, określonych niniejszem rozporządzeniem, zachodzi konieczność usunięcia go od pełnienia służby.

Zawiadomienie o zarządzonej zawieszce w służbie należy doręczyć pracownikowi na piśmie.

Przeciw pracownikowi zawieszonemu w służbie należy wdrożyć postępowanie dyscyplinarne, z zachowaniem postanowień § 86.

Dochodzenie dla wyjaśnienia sprawy winno być rozpoczęte najpóźniej czternastego dnia po zawieszeniu pracownika w służbie.

§ 114. Władza przełożona obowiązana jest zawiesić pracownika w służbie, jeżeli:

1) sąd karny zarządził względem niego areszt śledczy (prewencyjny),

2) zapadł przeciw niemu nieprawomocny jeszcze wyrok sądu karnego, a skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego,

3) zapadło przeciw niemu nieprawomocne jeszcze orzeczenie dyscyplinarne, opiewające na zwolnienie lub wydalenie ze służby (§ 66 p. 4, 5 i 6).

§ 115. Władza służbowa ma prawo tymczasowo zawiesić pracownika w służbie w przypadkach, gdy dalsze pozostawienie go w służbie zagraża bezpieczeństwu i ciągłości ruchu oraz w razie stwierdzenia popełnienia przezeń ciężkich nadużyć służbowych.

Również organowi, przeprowadzającemu rewizję lub dochodzenie, służy w tych samych przypadkach prawo tymczasowego zawieszenia pracownika w służbie.

Władza służbowa obowiązana jest zawiesić tymczasowo w służbie pracownika w przypadkach przewidzianych w § 114 p. 1 i 2.

Tymczasowe zawieszenie w służbie winno być niezwłocznie zgłoszone władzy przełożonej pracownika i wymaga jej zatwierdzenia.

§ 116. W czasie trwania zawieszenia w służbie pracownik pobiera połowę uposażenia lub wynagrodzenia.

Jeśli jednak zawieszenie w służbie nastąpiło wskutek przyczyn wymienionych w § 114, nie otrzymuje on w czasie zawieszenia w służbie żadnego uposażenia lub wynagrodzenia do dnia zwolnienia z aresztu śledczego (prewencyjnego) względnie do dnia prawomocności wyroku sądowego lub prawomocności orzeczenia dyscyplinarnego.

Władza przełożona może jednak, według swego uznania, przyznać na ten czas rodzinie pracownika (żona i dzieci) pewien zasiłek na utrzymanie, najwyżej jednak w wysokości połowy uposażenia lub wynagrodzenia pracownika.

W czasie zawieszenia w służbie nie wolno pracownikowi bez zezwolenia władzy przełożonej wydaląć się z miejsca stałego zamieszkania. Nie wolno mu też w tym czasie nosić odznak służbowych.

§ 117. Zawieszenie w służbie kończy się z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego przeciw pracownikowi, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w § 114 p. 1 i 2.

Jeśli jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, władza winna uchylić zawieszenie natychmiast, bez wdrożenia względnie bez wyczekiwania końca wdrożonego postępowania dyscyplinarnego.

§ 118. Odwołanie się (§ 17) pracownika od zarządzenia zawieszenia w służbie nie wstrzymuje zawieszenia.

§ 119. Jeżeli pracownika zawieszzonego w służbie zwolniono w postępowaniu dyscyplinarnem od winy i kary lub też nałożono nań tylko karę porządkową, wówczas wypłaca się mu wstrzymane uposażenie lub wynagrodzenie, po potrąceniu zasiłku, przyznanego jego rodzinie, zaś okres zawieszenia liczy się mu do czasu służby.

§ 120. Jeśli w pewnych wypadkach uchybienia obowiązkowi, określonym w niniejszym rozporządzeniu, nie zachodzą warunki wymienione w § 113 i 114, w interesie jednak służby leży potrzeba bezzwłocznego usunięcia pracownika od wykonywania dotychczasowych czynności służbowych, władza służbowa przydziela go do pełnienia innych czynności, odpowiadających jego kwalifikacjom służbowym, o czym zawiadamia bezzwłocznie władzę wyższą.

Pracownik taki winien wrócić do swych dawnych zajęć po ustaniu przyczyn, dla których go usunięto.

C z ę ś ć VI.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 121. Stosunek służbowy pracownika rozwiązuje się w razie:

- 1) dobrowolnego wystąpienia (§ 122, § 55 ustęp ostatni i § 61 ust. 2 i 3),
- 2) zwolnienia ze służby (§§ 123—126),
- 3) wydalenia ze służby (§ 131),
- 4) śmierci (§ 132).

Pracownikowi, z którym rozwiązano stosunek służbowy, wydaje władza przełożona, na jego żądanie, zaświadczenie, stwierdzające czas i rodzaj odbytej służby oraz na życzenie ocenę zachowania się w służbie i przyczynę rozwiązania stosunku służbowego.

§ 122. Pracownik może zgłosić władzy służbowej na piśmie swoje wystąpienie ze służby.

Zgłoszenie wystąpienia wymaga przyjęcia ze strony tej władzy, która pracownika mianowała (zaliczyła).

Przed wystąpieniem ze służby winien pracownik należycie zdać służbę i zwrócić znajdujące się w jego rękach przedmioty, będące własnością P. K. P. oraz legitymację służbową.

Decyzję co do przyjęcia zgłoszenia wystąpienia ze służby można odroczyć tylko wtedy, gdy pracownik pozostaje w śledztwie karnem, gdy wdrożono przeciw niemu dochodzenie dla wyjaśnienia sprawy (§ 86) lub gdy zalega z zobowiązaniami pieniężnymi, wynikłymi ze stosunku służbowego.

Jeżeli pracownikowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie zgłoszonego przez niego wystąpienia ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przez dobrowolne wystąpienie ze służby pracownik i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

§ 123. Władza, która mianowała pracownika lub zaliczyła w poczet kandydatów lub pracowników nieetatowych, winna zwolnić go ze służby w razie:

1) stwierdzenia braku obywatelstwa polskiego; obywatele Wolnego Miasta Gdańska stanowią wyjątek, stosownie do obowiązujących traktatów i umów;

2) stwierdzenia przez lekarza kolejowego fizycznej lub umysłowej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych;

3) długotrwałej choroby (§ 124);

4) zapadnięcia prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego, opiewającego na zwolnienie ze służby.

Władza, która mianowała lub zaliczyła pracownika, może zwolnić go ze służby w razie:

1) ukończenia przezeń 60 roku życia i osiągnięcia wysługi emerytalnej, dającej prawo do zaopatrzenia emerytalnego;

2) ukończenia przezeń 55 roku życia i osiągnięcia wysługi emerytalnej, stanowiącej podstawę pełnego zaopatrzenia emerytalnego;

3) dwukrotnej, co najmniej w odstępie jednego roku bezpośrednio po sobie następującej, niedostatecznej kwalifikacji służbowej.

Pracownik, który ukończył 60 lat lub który ukończył 55 lat i osiągnął wysługę emerytalną, stanowiącą podstawę pełnego zaopatrzenia emerytalnego, ma także sam prawo domagać się bezzwłocznego zwolnienia ze służby.

§ 124. Władza, która pracownika mianowała lub zaliczyła go w poczet kandydatów względnie pracowników nieetatowych, rozwiązuje z nim stosunek służbowy, jeżeli nieobecność na służbie wskutek choroby, licząc łącznie z urlopem dla poratowania zdrowia,

trwa rok u pracowników etatowych lub u kandydatów, 39 zaś tygodni u pracowników nieetatowych.

Na wyjątki od powyższego postanowienia może zezwolić naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Przy obliczeniu czasu trwania choroby liczy się jako przerwy tylko te okresy pełnienia służby, które wynoszą przynajmniej połowę okresu choroby, poprzedzającego zgłoszenie się do służby.

Jeśli służba czynna trwała krócej, poszczególne okresy choroby zlicza się razem.

§ 125. W ciągu piętnastu lat od dnia objęcia służby przez pracownika nieetatowego, po zaliczeniu go w poczet pracowników nieetatowych, w ciągu zaś dziesięciu lat od dnia objęcia służby przez pracownika etatowego, po zamianowaniu go na stanowisko, jak również przez kandydata, po zaliczeniu go w poczet kandydatów — władza, która mianowała lub zaliczyła pracownika, ma prawo, według swego uznania i bez podania przyczyn, rozwiązać z nim stosunek służbowy za trzymiesięcznem wypowiedzeniem.

U pracowników etatowych i u kandydatów wlicza się do dziesięcioletniego czasokresu i czas służby przebytej w charakterze pracownika nieetatowego (§ 1 p. 3).

Do okresu dziesięciu względnie piętnastu lat, wspomnianego w ust. 1 niniejszego paragrafu, wlicza się tylko służbę odbytą w Państwie Polskiem oraz na P. K. P. na obszarze Wolnego Miasta Gdańska, zaliczalną w myśl § 12.

§ 126. W razie reorganizacji P. K. P. tudzież w przypadkach, gdy zajądą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnia-

nie pracownika, naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) ma prawo przenieść w stan nieczynny każdego pracownika, o ile nie można zastosować postanowień § 125.

Przez czas pozostawania w stanie nieczynnym pracownik pobiera całkowite uposażenie (wynagrodzenie) służbowe, okresu jednak tego nie zalicza się do czasu służby na P. K. P.

Pracownika w stanie nieczynnym naczelna władza P. K. P. (Minister Komunikacji) może w każdej chwili powołać zpowrotem do pełnienia służby; jeśli jednak powołanie takie nie nastąpi, w stosunku do pracowników etatowych i kandydatów, w ciągu sześciu miesięcy, w stosunku zaś do pracowników nieetatowych w ciągu trzech miesięcy od chwili przeniesienia pracownika w stan nieczynny, zwalnia go właściwa (§ 123 ust. 1) władza ze służby.

§ 127. Postanowienia § 122 ust. 3 mają analogiczne zastosowanie do wszystkich przypadków zwolnienia ze służby, przewidzianych w §§ 123—126.

§ 128. Uprawnienia pracownika zwolnionego ze służby w myśl postanowień §§ 123—126 do zaopatrzenia emerytalnego względnie do odprawy ocenia się według obowiązujących przepisów emerytalnych.

Pracownikowi zwolnionemu ze służby w sposób wskazany w powyższych czterech paragrafach i nie nabywającemu praw z mocy właściwych przepisów emerytalnych służy prawo do odprawy w wysokości miesięcznego, pobieranego przed zwolnieniem ze służby, uposażenia lub wynagrodzenia za każdy rok służby, zaliczalnej według postanowień § 12, nie więcej jednak niż jednoroczne uposażenie lub wynagrodzenie.

§ 129. Władza, której przysługuje prawo zwalniania pracownika ze służby (§ 123 ust. 1), może na jego prośbę zamiast zwolnić go w myśl postanowień § 123 ust. 1 p. 2 i 3 pozostawić go nadal w służbie na stanowisku niższem, przy równoczesnem obniżeniu uposażenia lub wynagrodzenia.

§ 130. Pracownika, zwolnionego ze służby w myśl postanowień § 123 ust. 1 p. 2 i 3 i pobierającego zaopatrzenie emerytalne, można w razie odzyskania przezeń zdolności do pełnienia obowiązków służbowych każdej chwili powołać na służbę na stanowisko nie niższe od zajmowanego przezeń przed rozwiązaniem stosunku służbowego.

Okresu między rozwiązaniem stosunku służbowego a ponownem zawiązaniem tego stosunku nie zalicza się do służby (§ 12).

§ 131. Wydalenie pracownika ze służby następuje wskutek prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego, opiewającego na wydalenie ze służby lub wskutek skazania prawomocnym wyrokiem sądu karnego w przypadkach określonych w § 4 p. 1 i 2. Nadto ulega wydaleniu pracownik, który uzyskał przyjęcie na służbę podstępem, przez przedstawienie fałszywych lub nieważnych dokumentów albo przez zatajenie lub niezgodne z prawdą przedstawienie okoliczności, stanowiących przeszkodę do przyjęcia na służbę (§ 4) i to bez względu na upływ czasu (§ 112) i niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej.

Każde wydalenie pracownika ze służby pociąga za sobą skutki wymienione w § 67.

§ 132. W razie śmierci pracownika etatowego lub kandydata wstrzymuje się wypłatę jego uposażenia

z pierwszym dniem miesiąca następującego po zgonie.

W razie śmierci pracownika nieetatowego wstrzymuje się wypłatę jego wynagrodzenia z dniem śmierci.

Rodzina (żona i dzieci), pozostająca na utrzymaniu pracownika do jego śmierci, ma prawo na pokrycie kosztów pogrzebu do pośmiertnego w sumie trzechmiesięcznego ostatniego jego uposażenia lub wynagrodzenia.

Uposażenie lub wynagrodzenie nadpłacone pracownikowi nie podlega potrąceniu ani z zaopatrzenia wdowiego, sierocego, ani z pośmiertnego.

Jeśli pracownik nie miał rodziny (żona i dzieci) na swoim utrzymaniu, to osobie, która poniosła koszty pogrzebu, zwraca się udowodnione wydatki na pogrzeb, w wysokości nieprzekraczającej trzechmiesięcznego ostatniego uposażenia lub wynagrodzenia zmarłego.

C z ę ś ć VII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 133. W poczet pracowników etatowych (§ 1 p. 1) wchodzi pracownicy, którzy w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pełnią służbę na P. K. P. i zajmują stanowiska etatowe (etatowi, dekretowi, urzędnicy).

Dotychczasowych pracowników, zajmujących takie stanowiska etatowe, których w przyszłości nie będzie się obsadzać pracownikami etatowymi, zalicza się w poczet pracowników etatowych tylko co do ich osoby (ad personam).

§ 134. Za pracowników nieetatowych (§ 1 p. 3) uważa się dotychczasowych pracowników stałych, dziennie płatnych, objętych art. 102, 103 i 116 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), jeśli posiadają obywatelstwo polskie.

Tych z pośród nich, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia pełnią służbę na stanowiskach etatowych i posiadają wymagany na dane stanowisko egzamin ścisły, uważa się za kandydatów (§ 1 p. 2).

Do kategorii kandydatów wchodzi też dotychczasowi kandydaci referendarscy (na geometrę, techniczni) i kandydaci kolejowi, posiadający warunki, określone w ustępie poprzednim.

§ 135. Dotychczasowi pracownicy etatowi (§ 133), których na podstawie przepisów, obowiązujących do czasu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, nie można było poza postępowaniem dyscyplinarnem zwolnić na zasadzie jednostronnego zarządzenia władzy, nie podlegają postanowieniom § 125.

§ 136. U pracowników, objętych §§ 133 i 134, wlicza się do dziesięcio względnie piętnastoletniego okresu, o którym mowa w § 125, czas nieprzerwanej służby na polskich kolejach państwowych, odbytej przed zaliczeniem ich w poczet pracowników nieetatowych, stałych dziennie płatnych, w poczet kandydatów, o których mowa w ustępie ostatnim § 134 lub w poczet pracowników etatowych (dekretowych, urzędników).

§ 137. Postanowienia o postępowaniu dyscyplinarnem (§§ 71—110) stosuje się do spraw dyscyplinarnych niezakończonych jeszcze prawomocnie w dniu

wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przy wznowieniu zaś postępowania dyscyplinarnego również do spraw przeprowadzonych według dawniejszych przepisów dyscyplinarnych.

§ 138. Ukonstytuowanie się pierwszych Komisji Dyscyplinarnych winno nastąpić w ciągu dziewięćdziesięciu dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Ważność mandatów członków tych Komisji trwać będzie do końca 1934 r.

W skład pierwszych Komisji wylosowanych (§ 73) wejdą w miejsce przewodniczących Komisji Dyscyplinarnych, tam gdzie ich dotychczas nie ma, Naczelnicy Wydziałów Prawnych okręgowych Dyrekcji Kolei Państwowych, zaś w miejsce najstarszych stanowiskiem członków z nominacji, pracownicy delegowani przez Dyrektorów Kolei Państwowych.

§ 139. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Komunikacji, wykonanie § 38 Ministrowi Sprawiedliwości, zaś § 42 ust. 3 Ministrowi Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Pracy i Opieki Społecznej.

§ 140. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1929 r.

Od dnia tego nie będą stosowane do pracowników, objętych niniejszem rozporządzeniem, dotychczasowe przepisy, normujące stosunek służbowy tych pracowników.

Prezes Rady Ministrów: *Świtalski*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

Minister Komunikacji: *Kühn*

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*
 Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor*

Załącznik I do § 9 rozp. Rady Ministrów z dn. 8 lipca 1929 r. (poz. 447).

PRZYRZECZENIE SŁUŻBOWE.

Przyrzekam, że Rzeczypospolitej Polskiej wiernie służyć będę, że dobro publiczne, według najlepszego rozumienia, zawsze mieć będę na uwadze, że przepisów prawa i postanowień rządowych i przedsiębiorstwa P. K. P. ściśle przestrzegać będę, że obowiązki mego stanowiska spełniać będę gorliwie i sumiennie, że przyczyniać się będę ze wszystkich sił do zapewnienia bezpieczeństwa i sprawności ruchu kolejowego, że polecenia służbowe zwierzchników dokładnie wykonywać będę i że tajemnicy urzędowej, szczególnie w sprawach dotyczących ruchu kolejowego na wypadek wojny, wiernie dochowam.

Załącznik II do § 92 rozp. Rady Ministrów z dnia 8 lipca 1929 r. (poz. 447).

PRZYRZECZENIE

**członka kompletu orzekającego Komisji
 Dyscyplinarnej.**

W obliczu Boga i swego sumienia przyrzekam w niniejszej sprawie dyscyplinarnej wydać sąd bezstronny, zgodny z moim najlepszym przekonaniem i doświadczeniem, a przebieg narad zachować w tajemnicy.

